

ආලෝකෝ උදුපාදි

ආර්යරත්න හේවාපතිරණ

ලක් ඉසුරු ප්‍රකාශන

ආලෝකෝ උදපාදී

ආර්යරත්න හේවාපතිරණ

ISBN - 978-955-4999-00-8

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2014 මැයි

සිංහල ආගමික ආර්යරත්න

ප්‍රකාශන ආයතන

(පිටකවරයෙහි දසුන් අන්තර්ජාලයෙහි.)

කළුතර

පරිඝණක අකුරු සැකසුම, පිටකවර සැකසුම, මුද්‍රණය

නිව්ලක් පින්ටර්ස්

අංක.593, බණ්ඩාරණායකපුර,මල්කඩුවාව,

මීගමුපාර, කුරුණෑගල

ප්‍රකාශනය: ලක් ඉසුරු ප්‍රකාශන

අංක.593, බණ්ඩාරණායකපුර,මල්කඩුවාව,

මීගමුපාර, කුරුණෑගල.

නිව්ලක් පින්ටර්ස්, ලක් ඉසුරු ප්‍රකාශන

"ලක්ශ්‍යජ" අංක 34 ආචාර්ය පෙදෙස, කල්දෙමුල්ල, මොරටුව.

071 - 8588703 / 076-6793819

newlakprinters@gmail.com

සමස්ත සංග්‍රහය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

කතීමගේ වෙනත් කෘතීන්

දිගු ගමනක අතරමගදී

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

ගමන නිමවිය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

සංස්කෘතියේ ස්වභාවය

පෙරවදන

ලෝකයේ පවතින ආගම් හා දර්ශනවාද තුන්දහසක් පමණ අතරක බුදු දහමට හිමිවන්නේ සුවිශේෂී ස්ථානයකි. ලෝකයේ පවතින සියළුම ආගමික දර්ශනයන් ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට බෙදේ. ඒ ඒවායෙහි පරමාර්ථය හා අපේක්ෂාව සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි. එම දෙකොටස නම්,

- i) ලෞකික ධර්ම
- ii) ලෝකෝත්තර ධර්ම, යනුයි.

බුදු දහම අයත්වන්නේ ලෝකෝත්තර ධර්ම ගණයට වුවද එතුලින් කිසිවිටෙකත් "මෙම දහම පරලොව සඳහා පමණක්ය" යන අදහස ලබානොදේ. මෙම ආගම් හා දර්ශනවාද තවත් ප්‍රධාන දෙකොටසකට බෙදෙන්නේ එහි ශාස්තෘ හෝ ආගමික කතී වරයා අනුවය. එනම්,

- (i) ස්වාක්ඛාත ධර්ම හා
- (ii) ද්වාක්ඛාත ධර්ම

යනුවෙනි. කිසියම් ආගමික නායකයකු හෝ දාර්ශනිකයකු තමන් විසින්ම සොයාගත් ධර්මයක් ප්‍රකාශ කරයි නම්, එය ස්වාක්ඛාත නම් වේ. කිසියම් වූ ආගමික නායකයකු පණිවුඩ කරුවකුගේ හෝ දුතයකුගේ කාර්යය ඉටු කරමින් දෙවැන්නකු වශයෙන් යම් ධර්මයක් ප්‍රකාශ කරයි නම්, එය ද්වාක්ඛාත ධර්මයක් වේ.

බුද්ධ ධර්මය ස්වාක්ඛාත ධර්මයකි. එය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම අනන්ත සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂ සංඛ්‍යාත පාරමී ධර්ම හේතුකොට ගෙන බෝමැඩ දී අවබෝධ කොටගත් උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයයි. එය ස්ථිර වූ වෙනස් නොවන වෙනත් ආකාරයකින් දැක්විය නොහැකි යන ලක්ෂණයන්ගෙන්

යුක්තය. නූතනය වන විට මුල මහත් ලෝකයේම වඩාත් අවධානයට ලක්වූ දර්ශනය ලෙස බෞද්ධ දර්ශනය හඳුන්වා දිය හැකිය. ඒ විමංසන බුද්ධියෙන් යුතුව නිදහස් චින්තනයෙන් යුක්තව හැදෑරීමේ ඇති හැකියාව නිසාමය. නූතන බොහෝ ධර්ම ශාස්ත්‍ර ගවේෂකයන් විමංසනය යනුවෙන් අදහස් කරනුයේ හුදු තර්කනයයි. නමුත් නූතන මනෝවිද්‍යාඥයින්ගේ විද්‍යාත්මක වූ පර්යේෂණයන්ට අනුවද මානව හැඟීම් තාර්කික සිතුවිලි වලට වඩා 24 ගුණයක් බලවත් බව පසක් කොට තිබේ. සම්මතාන්තව වේදිතබ්බ යනු තර්කනය නොවේ.

"අපණ්ණකං ධාන වෙනෙ දුතියං ආනුතක්කිකා චිතඤ්ඤාය මේධාවිතං ගණ්භෙ යදපණ්ණකං"

(විචාර බුද්ධිය ඇති පුද්ගලයෝ නියම මාර්ගය කියාදෙති. තර්කය ආයුධය කොටගත් ඇතැම් අය වැරදි මාර්ගය නිවැරදි මාර්ගය කොට දක්වති. නුවණැති පුද්ගලයා විසින් මේ දෙවැදෑරුම් තත්වය අවබෝධ කොටගෙන තර්කය පසුපසම නොගොස් නිවැරදි මඟ සොයාගැනුමට උත්සාහ දැරිය යුතුය)

එමෙන්ම පරම්පරානුයාත අන්ධ විශ්වාසය ද නොවේ. බෞද්ධ ප්‍රතිපදාවන් තුලින් යමෙකු ජීවිතය අලංකාරවත් කර ගැනීමට උත්සාහ කරන්නේ නම්, ඔහු හෝ ඇය යථාර්ථය කරා ළඟාවන, සුවසේ වෙසෙන අයෙකු බවට පත්වනු නොඅනුමානය. මන්ද යත්, බුදු දහම භෞතිකත්වයත් පාරභෞතිකත්වයත් පරයා නිශ්චිතවූ පරම නිශ්ඛාවක් දක්වා ඇති නිසාවෙනි.

බුදු දහම ජනප්‍රිය වෙත්ම, බුදු දහම අලලා ලියැවුණු පොත පතද සිඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වී තිබේ. නමුත් ඇතැම් අන්තනෝමතික ග්‍රන්ථ කරණයම බොහෝ ධර්ම ශාස්ත්‍රකාමීන්ගේ

වල්මත්වීමට හේතු වූවා නිසැකය. මන්ද යත්, ධර්මය විවරණය කිරීමේදී බොහෝවිට එකිනෙකාට අවැසි පරිදි සිදුකිරීම හේතුවෙනි. ත්‍රිපිටකයේ ඇතැම් සූත්‍ර පිළිබඳව මනා අවබෝධය ලබා ගැනීම සඳහා අට්ඨකථාවන්හි දායකත්වය ලබාගත යුතුමය. උදාහරණ ලෙස සූත්‍ර නිපාතයේ අට්ඨක හා පරායත වශ්ග හඳුන්වාදිය හැකිය. කිසිඳු නිදාන කථාවකින් තොරව දක්වා ඇති මෙහි සූත්‍ර තේරුම් ගැනීම සඳහා අට්ඨකථාව අත්‍යවශ්‍ය වේ. එහි දී ඇතැම් වචන තුළින් ඇතැම්විට ග්‍රමය කරනුයේ සමාන අදහසට වඩා වෙනස් වූ අදහසකි. මේ බව නොදත් ඇතැමුන් තම අනිමතය පරිදි මෙවැනි ධර්ම කොටස් විස්තර කරනු දැකිය හැකිය. මෙමගින් සිදුවන හානිය සුලු පටු නොවේ.

බොහෝ විට දහම් පොත පත පිරික්සීමේ දී දැකිය හැකි කාරණය වන්නේ, සම්මුති හා පරමාර්ථ යන ධර්ම කොටස් දෙක පැහැදිලි අවබෝධයකින් තොරව විස්තර කර තිබීමයි. මේ නිසා ඉතා ගැඹුරු ධර්ම විවරණ අරුත් සුන් සිව්පදයක් බවට පත්ව ඇති අවස්ථාද ඉතාම සුලභය. අගාරක ප්‍රතිපදාව හා අනගාරක ප්‍රතිපදාව පිළිබඳ අනවබෝධයකින් ධර්මය විස්තර කරන ඇතැමුන් නිසාවෙන් මානසික අසහනයට හා විවිධ සමාජීය ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දුන් ධර්මගවේෂී පිරිස් ද අල්ප නොවේ.

මේ සියල්ලට හේතුව ධර්මය දකින උගතුන් විසින්, ධර්මය, හරිහැටි සමාජගත නොකිරීමයි. ආර්යරත්න හේවාපතිරණයන් විසින් රචිත ආලෝකෝ උද්දාදී ග්‍රන්ථය දහම් පිපාසිත උවැසියන් හට සිසිල් පැන් බිඳක්මය.

පුහුදුන් මිනිස් සමාජය තුළම කටයුතු කරන කතුවරයා, එකී, පුහුදුන් සමාජගත විවිධ මිත්‍යා දර්ශනයන් පිටුදැක, සම්මා, දිට්ඨිය සමාජ ගත කරනු වස්, හුදී ජනයාගේ දහම් ඇස

පාදනනට යහපත් පරිශ්‍රමයක් දරා ඇත. ලෝකයේ ජීවත්වන අපි කවුද? ලෝකය යනු කුමක්ද? ලෝකය පවතින්නේ කෙසේද? ලෝකයෙන් එතෙරව ලෝකෝත්තරවන්නේ කෙසේද? යන පරම ගමිණීර වන කාරණා සරළව පහදා දී තිබේ. අවසානයේ දක්වනලද සුත්‍ර ධර්ම කිහිපයක් ග්‍රන්ථයේ අගය තවත් වැඩි කරවන්නක් වශයෙන් හැඳින්විය හැක්කේ නූතන සමාජයට අදාල ඉතාම සංවේදී මෙන්ම, ඉතාම කාලෝචිත වැදගත් පණිවුඩ රාශියක් එමගින් ලබා දෙන නිසාවෙනි.

" සීලදස්සන සම්පන්නං ධම්මට්ඨං සච්චවාදිතං
අත්තනො කම්ම කුඛ්ඛානං තං ජනො කුරතෙ පියං"

ශීලයෙන් යහපත් දර්ශනයෙන් යුක්ත වූ ධර්මයෙහි පිහිටි සත්‍යවාදී වූ තමාගේ කටයුතු හරියාකාරව කරගන්නා පුද්ගලයා මහජනයා ප්‍රිය කරයි.

රුහුණු විශ්වවිද්‍යාලයේ සහය කටිකාචාර්ය
ශාස්ත්‍රපති, දංගල කුසලඥාණ හිමි,
අරයකුලතිලකාරාමය,
හිනටිය.

පුද කිරීම

මගේ ලාභියා තුළ,
සියළු ධර්මතාවයන්
පිළිබඳව, තත්ත්වාවබෝධය මිස,
ප්‍රාර්ථනාවන් නැත

ප්‍රාර්ථනාවන් විඥාණකාරකයි.

**කාම තණ්හා,
භව තණ්හා,
විභව තණ්හා,**

දුක උපදවයි

මෙකී ධර්මතාවයන් අවබෝධ කර
ගතහැකි ප්‍රඥාවන්තයින් උදෙසා
මෙම කෘතිය පුද කරමි.

තනීර.

පටුන

01	සසර ඕසය	15
02	තෙවන සිල්පදය නොකඩමි	19
03	පංච නිවරණධම්	29
04	දහම දකිමු	36
05	ආලෝකෝ උදපාදි	46
06	සසර තරණය	75
07	පුඩ්ඛේ නිවාස	84
08	ආයඪිසත්‍ය හා නිරෝධය	87

හුමිකාව

සඵඥවු, තටාගත සම්මා සම්බුදු පියාණන් වහන්සේ, දිගුකලක් දරණලද උත්සහයකින් පසුව ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගත් දහම, සියළු ලෝකවාසී සත්ත්වයාගේ හිත සුව පිණිස දේශණා කොට වදාරා ඇත්තේ, ඉතාමත් පහසුවෙන්, එය අවබෝධකර ගතහැකි අයුරින් විනා, අටුවා, ටිකා, ටිප්පනි, ශබ්දකෝෂ, පරිහරණය කරමින් ධර්මය සෙවීම පිණිස නොවේ. උන්වහන්සේ විසින් ඉතාමත් සරළ අයුරින් ධර්මය විග්‍රහකොට ඇතිබව සූත්‍ර දේශණා තුළින් පැහැදිලි වන්නේය.

එහෙත් අද දවසේ දහම් කරුණු පිළිබඳව දැක්වෙන බොහොමයක් ග්‍රන්ථ තුළින්, ධර්මය අවබෝධකර ගැනීමට අපහසු වී ඇත්තේ, හුදු ජනයාගේ පහසු අවබෝධය පිණිස නොව, ධර්මය පිළිබඳව මවාගත් ගම්හිරිත්තවයකින් යුතුව වියත් බසින් ඉදිරිපත් කිරීමට පරිවර්තකයින් ක්‍රියාකොට ඇති බැවිනි.

තෝරා බේරා ගැනීමට අපහසු අයුරින් වච්චානයේ සකස්කරගත් අනන්තවූ වචන, නාමරූප, සංඥා, විඥාණ, මනසිකාර, තණ්හා, අභිලේපන, අපරපපර හමුවෙහි, ධර්මාවබෝධය ලබාගැනීමේ ඕනෑකමින් යුතු මිනිසුන් අතරමංවී සිටිති. ඒවා තේරුම්කර දියහැකි ඇතැමුන්, ඒවා නිර්වචනය නොකොට සිටිනුයේ තම තමන්ගේ ප්‍රාඥත්වයට හානියක් වේ යැයි සිතා සිටින නිසාවෙන්දැයි කුතුහලයක්ද ඇතිවෙයි.

අද ඕනෑකරනුයේ වියත් බස රැකීම නොව, සරළ අයුරින් කරුණු කාරණාවන් අවබෝධකර ගතහැකි පත පොතය. එහෙත් අවාසනාවකට මෙන් සිදුවනුයේ එයට ප්‍රතිවිරුද්ධ දේවල්ය.

භාෂාවක අවශ්‍යතාවය ඇත්තේ වියත් බසට මුවා වී උගතුන් ලෙසින් මානය ඇතිකරගැනීමට නොව, අදහස්

හුවමාරුව හා වටහා ගැනීම උදෙසාය.

“උටුව සිත, විඳු සිත, ඒ සැනින් නිමවෙලා
මතකයන් ශේෂවී, හවගමන දිගුවෙලා
'සසරගති' නොම හැඳින තණ්හාව පොදිබැඳෙන්
බුද්ධිමත් විලසකින් දුක් විඳිති මෝඩයෝ”

කිසිවෙකු අහස දෙසට ඇඟිල්ල දිගුකොට, සඳ පෙන්වන කළ, එදෙස බලන්නා විසින් සඳ දෙස නොව, පෙන්වන්නාගේ ඇඟිල්ල දෙස බලන්නේනම්, ඒ තැනැත්තා කිසිදිනක සඳ දකින්නේ නොවේ.

එළෙසින්ම, මෙම පොතෙහි දැක්වෙන ධර්මතාවයන් පිළිබඳ කරුණු කාරණාවන් ගෙන් බැහැරව, මෙහි ලේඛණ කලාව, අභ්‍යවිචිතය, පුනරුත්ථෝෂයන් හෝ එවන් කරුණු දක්නට වෙර දරන්නේනම්, එවන් තැනැත්තාද, දැකිය යුතු “සඳ” නොදකින්නාහට දෙවැනි නොවන්නෙකි.

සුද්ධි - අසුද්ධි පව්වත්තං
නාඤ්ඤාමඤ්ඤා විශෝධයේ

පිරිසිදු හෝ අපිරිසිදුවීම තමන් තුළමය. අන් අයෙකු හට එය සිදුකළ නොහැකිය. මෙය තථාගතයන් වහන්සේගේ දේශණයයි.

වත්මන් ජනතාව සක්කාය දිට්ඨියෙන් බැහැරවීම වෙනුවට - සක්කාය දිට්ඨියෙහිම ගැලෙති.

ශීලය වරදවා ගැනීමෙන්, ශීලධ්වංසපරාමාශයට හසුවී සිටිති.

වදිති, යදිති, පතති, පුර්වනාවෙන්ම “සසරදුක්” දුරුවේයැයි හැඟිති.

නොපෙනෙන අහස්මාලිගාවලට ඉතිමං තනති. දුකින් ගැලවීමට සිතමින් දුකම වැළඳගනිති. මාරයා ගෙන් කේරෝන්තට සිතමින් මාරයාව කරතබාගෙනම දුවති.

මේ සියල්ලම, තථාගතයන් වහන්සේ වදාල ධර්මය නිවැරදිව අවබෝධකර නොගත් නිසාය. එවන් පිරිසකට - ඔුදන් වදාල දහම, මැනවින් වටහා ගැනීමට මෙම කෘතිය පිටුවහලක් වන්නේනම් එයද සතුටට හේතුවකි.

තථාගතයන් වහන්සේ විසින් වදාළ දහම නිවැරදිව ජනතාව හට අවබෝධකර දීම පිණිස, ධර්මාවබෝධයෙන් යුතු, පැවිදි උන්වහන්සේලා මහඟු කායඝීක නිරතවී සිටිති. උන්වහන්සේලා අතරින් ඇතැමෙකු ධර්ම ග්‍රන්ථකරණයේ නොයෙදෙන්නේද නොවේ. උන්වහන්සේලා නොවන්නට, උන්වහන්සේලා ගෙන් ලැබුණ, අවවාද, අනුශාසනා නොවන්නට, අද දවසේ මා අතින්ද මෙවන් කෘතියක් බිහිනොවන්නට හැකියාව නොතිබුනේද නොවේ.

මවිසින් සම්පාදනය කළ “ගමන නිම විය” කෘතියෙන් පසුව, තවත් ලිවීමේ කටයුතු වලින් බැහැර වීමට මම අදහස්කර ගෙන සිටියෙමි. ඒ සැබවින්ම, එය තුළින් පීඩාකාරී හවහාමී ස්වභාවයක් ඇතිකරවන බැවිනි.

එකී පොත මුද්‍රණය කරනුලැබුයේ “නිව්ලක් ප්‍රින්ටර්ස්” ආයතනයෙනි. එම පොතෙහි මුද්‍රණ අවස්ථාවෙහිදීම, එය කියවා තිබූ, මුද්‍රණාලය අධිපති ජීවන් ජයරත්න මහතා විසින්, මා වෙත කරනලද ඉල්ලීමට, මම මදක් පසුබා සිටියෙමි,

එහෙත් දිගින් දිගටම එතුමා විසින් සිදුකළ කරුණු පැහැදිලි කිරීම හමුවෙහි “ආලෝකෝ උදපාදි” නමින් වන මෙම කෘතිය සකස්කර දීමට මම එකඟ වූයෙමි.

“බුදුදහම” පහසුවෙන් හා නිවැරදිව අවබෝධකර ගැනීමට, උත්සුකවන මිනිසුන් වෙනුවෙන්, ධර්ම ග්‍රන්ථයන් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමත්, ජනතාව අතරෙහි, ඒවා නොමිලයේ බෙදා හැරීමත් ඔහුගේ පුණ්‍යාභිමුඛ අරමුණ වී තිබුණි. එවන් ධර්මදානමය, යහපත් අරමුණක් සාර්ථක කරගැනීම උදෙසා සහය දැක්වීම, මාහැඟි සද්කායාඝීයක් බැවින් ඒ සඳහා මම ඉදිරිපත් වූනෙමි.

මව්සින් නිමවන ලද “ආලෝකෝ උදපාදි” නමින් වන මෙම ග්‍රන්ථයෙහි සියළු ප්‍රකාශණ හිමිකම් ජීවත් ජයරත්න මහතා වෙත පවරා දුනිමි.

මහලදුවේ නඤ්ජරනන (PhD Delhi) ස්ථවිරයන් හට ද, පෙරවදන ලියාදුන් ශාස්ත්‍රපති දංශල කුසලඥාණ ස්ථවිරයන් හට ද, මගේ භාද්‍යාංගම කෘතවේදීත්වය මෙහිලා පළ කරමි.

දහම් ඇසීමෙන් වේවා, දහම් පොත් කියැවීමෙන් වේවා, නිවැරදිව බුදුදහම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීමේ හැකියාවන් ඔබ සතුව පවතිනමි, එම හැකියාවන් මතුකර ගැනීමෙන්, ‘සසර දුක්’ නිවා ගැනීමේ හැකියාව ඔබද ලබනු ඇත. නිරෝධය අවබෝධවනකළ ‘සත්‍ය’ ප්‍රත්‍යක්‍ෂවනු ඇත.

අවිද්‍යාවෙහි ගැලී සොයන්නා, මූලාවෙහිම වැටෙන්නේය.

අවිද්‍යාවෙන් මිදී - සිහිය ලත් - තැනැත්තා - ප්‍රඥාව තුලින් ‘සත්‍ය’ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේය.

ආර්යරත්න හේවාපතිරණ

එස්/1/10, ද සොයිසා පුර,

මොරටුව,

0777 459143

ශ්‍රී බුද්ධ වර්ෂ 2557 වෙසක් පුර තෙළෙස්වක තිටියේ සම්මත වර්ෂ 2014 මැයි මස 12 දින දී ය

සසර මිසය

සත්ත්වයෝ නිරන්තරයෙන්ම ඇතිකර ගන්නා සිතුවිලි වල අතරමංවෙති. සිතුවිලිවලට මනසිකාරය යැයිද කියති. සිතියෙන් යුතුව අවබෝධයෙන් යුතුව පවත්වන සිතුවිල්ල, යෝනියෝමනසිකාරයයි. සිතියෙන් තොරව, අනවබෝධයේ පවත්වන සිතුවිල්ල, අයෝනියෝමනසිකාරයයි.

යෝනියෝමනසිකාරය “දුකින්” මුදවයි අයෝනියෝමනසිකාරය “දුකෙහිම” රඳවයි. දුකෙහිම ගිල්වයි.

මනසිකාර ප්‍රත්‍යයෙන්ම සත්ත්වයෝ උපදිති. වැඩෙහි, ජීවත්වෙහි, පවුල්වෙහි, අමුදරුවන් පෝෂණය කරති. තරඟ කරති, ජය ලබති, තරඟ කරති, පරාජය වෙති, රෝගී වෙති, නිරෝගී වෙති, ලෝකයන් තනති, ලෝකයන් විනාශ කරති. ලෝකය රැකගැනීමට අරගල කරති, දැවෙහි, මියයති, තවත් සමහරෙකු අරගල නොකරති, සමහන් වෙති, නිවෙති.

මේ කවර ආකාරයකින් හෝ වේවා සත්ත්වයා මනසිකාර වූ ලෝකයන්ම පවත්වති. ඒවා තුලම ජීවත්වෙති. භෞතික සම්පත් උපයති. වැඩිදියුණු කරති. ඒවායෙහිම ඇලෙති. ඒවායෙහිම ගැලෙති. ඒ සඳහාම දුක් විඳිති. කවර හෝ මොහොතකදී මේ සියළු භෞතික සම්පත් අතහැර මියයති. සම්මුතිමරණයට පත්වෙති.

එතෙක් මෙතෙක් භෞතික සම්පත්, ලෝකයේ සිතාසිටි සත්ත්වයා මියගිය නමුදු, මමය, මගේය වශයෙන් දැකීමින් පවත්වාගත් භෞතික දේවලින් කිසිවක් එම සත්ත්වයාහට අයත් නොවන්නේය. නොගෙන යන්නේය. එතෙක් ලෝකය වශයෙන් පැවති භෞතික සම්පත් ලෝකය නිමවන්නේය.

සත්ත්වයාගේ මනසිකාරයන්, මනෝලෝකයන්, ශෛෂ්ට පවතිනුයේ නම් හේ පුනර්භවය ඇතිකරන්නේය. සම්මත වහරට අනුව නම් යළි උපදින්නේය. සම්මුති උපතත්, සම්මුති මරණයත් අතර පිවිත කාලය තුළ උපයා, සපයා, රැස්කරගත් සියළු භෞතික සම්පත් අහිමිකර ගනිමින් මියගිය සත්ත්වයානට ශේෂ වනුයේ මනසිකාර ස්වභාවයන් පමණි. කුසල්, අකුසල් පමණි.

එතෙකැයි මෙතෙකැයි කිව නොහැකි අනන්තවූ ඉපදීම් මියයෑම් වලින් නිමවුනු සංසාර ගමන තුළ ඊලඟ නවය සැකසෙනුයේ, ලෝකය පහලවනුයේ සත්ත්වයා විසින් පුරුදු පුහුණු කළ කුසල හෝ අකුසල්වන මනසිකාරයන් මිස, සම්මත ලෙසින් ඇතිකරගත් පවත්වා ගන්නට වෙරදැරූ භෞතික සම්පත් නොවන බව පුත්‍යක්ෂවන විටෙක සත්ත්වයා දුකින් මිදීමේ මඟට පිවිසෙනු ඇත. එහෙත් ඒ සඳහා හැකියාව පවතිනුයේ දියුණු මනසකින් යුතු මිනිසානටම පමණකි.

අන් කවර හෝ සත්ත්වයෙකුහට වුවද, සසර ස්වභාවය අවබෝධකරගත නොහැකි බැවින්, සංසාරයෙහිම වැටෙමින් දුකම විඳින්නේය. සැපය යයි සිතමින් දුකම වැළඳගන්නේය. නිමාවක් නැති අයුරින් දුකම විඳින්නේය.

ස්වභාවයේ - ස්වභාවය පිළිබඳව ධර්මාවබෝධය ලබනතෙක් මිනිසා ගැලීසිටින්නේද මුලාවෙහිය. මුලාවෙහි ගැලී සිටිනතාක් ඇතිවනුයේද දුකය. පවතිනුයේද "දුකය".

අවිද්‍යාව පුත්‍යකර ගනිමින් පවතින අප්‍රමාණවූ ලෝකයන් වෙති. ඒ කිසිවක් සැබෑවූ, සත්‍ය වශයෙන් පවතින්නේ නොවේ. එහෙත් ධර්මතාවය නොදන්නා මිනිසා විවිධ නාමයන් යොදමින්, රූප ලෙස දකිමින්, ප්‍රමාණයක් නොමැතිව ලෝකයන් තනති. පවත්වති.

දිව්‍යලෝක, බ්‍රහ්මලෝක, මිනිස්ලෝක, සත්ත්වලෝක, යක්ෂලෝක, ප්‍රේතලෝක, සුරලෝක, ආදරලෝක, මෙකී නොකී අපමණවත් ලෝකයන් අතර මගේ ප්‍රේම ලෝකය, ගීත ලෝකය, සුන්දර ලෝකය, පුංචි ලෝකය, සුරංගනා ලෝකය වැනි ලෝක ද නොවන්නේද නොවේ. මෙසේ ලෝකයන් මවමින් මිනිසා මනසිකාරයන් තුලම අතරමං වෙයි. මනෝලෝකයන් තුලම ජීවත්වෙති. ජීවත්වෙමින් තවත් මනෝලෝකයන්ම උපදවති. උපදවමින් දුකින් දුකටම පත්වෙති.

තථාගත සම්මාසම්බුදු පියාණන් වහන්සේ මෙම හේතුවල ධර්ම ස්වභාවයන් ස්වකීය ප්‍රඥාව තුලින් අවබෝධකොට, සත්ත්වයාගේ හිතසුව පිණිස - මිනිසාහට සසරින් එතෙරවීම පිණිස දේශණා කොට වදාරා ඇති සේක.

තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දේශණාකොට වදාරා ඇති වතුරායඪී සත්‍ය අවබෝධ කිරීමට අනුගමනය කළයුතු, යායුතු ගමන්මාර්ගීය ලෙසින් ආයඪීඅෂ්ඨාංගික මාර්ගීයට අනුව මිනිසා විසින් ඔහුගේ සිතුවිලි සකස්කරගත යුතුව ඇත්තේය. ඉන් බැහැරව දුකෙහි නිමාවක් දැකිය නොහැකිය.

සිත සැකසිය හැකි ඇසින් දකින රූපයෝද වෙති. කණින් අසන ශබ්ද රූපයෝද වෙති. නාසයෙන් ගනුලබන ගන්ධ රූපයෝද වෙති. දිවට දැනෙන රස රූපයෝද වෙති. මනසට දැනෙන ස්පර්ශ රූපයන්ද වෙති. මේ කවර රූපයක් හෝ වේවා ඒ හැම ස්පර්ශයෝමය. ඇසුරැකිරීමමය.

භූතරූපයන්ගේ ස්පර්ශය දැනෙනුයේ ඇස ඔස්සේය.

ශබ්ද රූපයන්ගේ ස්පර්ශය දැනෙනුයේ කණ ඔස්සේය.

ගන්ධ රූපයන්ගේ ස්පර්ශය දැනෙනුයේ නාසය ඔස්සේය.

රස රූපයන්ගේ ස්පර්ශය දැනෙනුයේ දිව ඔස්සේය.

ස්පර්ශ රූපයන්ගේ ස්පර්ශය දැනෙනුයේ සවිකාය ස්වභාවය ඔස්සේය.

කවර ආකාරයක ස්පර්ශයක් හෝ වේවා, ස්පර්ශය පහළ වූ මොහොතේදී දැකිනවා, ඇසෙනවා, දැනෙනවා ආදී වශයෙන් නාමරූප ප්‍රත්‍යවෙයි. එවන් නාමරූපයන් හඳුනාගනුයේ විඥාණයෙනි

සත්තවයින් විසින් පෙර පුහුණු කළ කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා, වනට අනුව දැකින්නාවූ, දැනෙන්නාවූ, පංචේන්ද්‍රියයනට ගෝචරවූ ස්පර්ශයන්හි උපාදානය විමට, ආස්වාදය ලැබීමට හෝ ප්‍රතික්ෂෙප කිරීමට එවන් ස්පර්ශයන් ලබන්නා පෙළැබෙයි.

තෙවන සිල්පදය නොකඩමි

මිනිසුන් වචනවල ගිලිසිටිති එකම වචනයේ තේරුම විවිධාකාරයෙන් දක්වති. තවත් සමහර වචනවල තේරුම නොදනිති. තේරුම නොදන්නේ වුවද, එවන් වචන භාවිත කරති. ඇතැමෙකු වචන තේරුම් ගැනීමට උත්සාහ කරති. තවත් අයෙකු වැටහුණු පමණින්ම නවතිති. නිවැරදිව වටහාගත නොහැකි වූ නිසාම, බොහෝ දෙනෙකු වටහා ගතහැකි, වටහාගත යුතු දෑ, වටහාගත නොහැකිව ඇරැක්සුන්ව බලා හිඳිති.

එවන් වදන් අතර නිසි අයුරින් අඵකථනය සිදුනොවූ වදන් පෙළකි. - “කාමෙසුම්චිචාචාරා වේරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි.” කාමයෙහි වරදවා නොහැසිරෙමි ශික්ෂා පදය සමාදන්වෙමි. වශයෙන් දක්වනු ලැබෙයි. එය අඵගැන්වීමේදී, “පරපුරුෂ/පරස්ත්‍රී සේවනයෙන් වළකිමි.” වශයෙන් ඉතාමත් ලාමක වූ, දුච්ච වූ අයුරින් තේරුම්කර දෙති.

මෙය බුදුදහමට අනුකූලව අඵදැක්වීමක් නොවේ. ගැඹුරු තේරුමක් ඇති පාඨයක් මෙසේ ලාමක අයුරින් තේරුම්කර දෙන්නන් විසින්, සිදුකරනුයේ එහි නිශ්චිත අරුත තමන් නොදන්නා නිසා නොව, කිසියම් කරුණක් හෝ කරුණු සමූහයක් වසංකරලීමේ උවමනාවෙන් බව සිතීමට අවකාශ තිබේ.

මුද්දනමෙහි ඉගැන්වෙන බාහිර ආයතන පහකි

01. අස,
02. කණ,
03. නාසය,
04. දිව
05. ශරීරය

අභ්‍යන්තර ආයතනයන්ද පහකි

01. රූප
02. ශබ්ද
03. ගන්ධ
04. රස
05. ස්පර්ශ

මේවායේ සංයෝජනයෙන් ඇතිවන කාම ස්වභාවයන්ද පහකි.

01. රූප කාම
02. ශබ්ද කාම
03. ගන්ධකාම
04. රස කාම
05. ස්පර්ශ කාම

එවිට කාමයන් පහක් පිළිබඳව පැවසෙයි. එහෙත් බොහෝ දෙනෙකු තේරුම්කර දීමට වෙර දරණුයේ ස්පර්ශයට අනුගතවූ එක් අවස්ථාවක් පිළිබඳව පමණකි.

එම අර්ථගැන්වීමද නිවැරදි හා පැහැදිලි අර්ථදැක්වීමක් නොවන්නේමය.

දැන් මේ කාමයන් වරදවා ගන්නේ කෙසේද? කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් ආනිශංසයන් අපට අත්දැකිය හැක්කේ කෙසේදැයි විමසා බලමු .

ඇස

ඇසින් රූප බලයි. බලන්නට උපකාරවන්නේ ඇසයි. දකින දෙයින් ආස්වාදය ලබයි. ලැබූ ආස්වාදයට සාපේක්ෂව, ආදීනවද ලබයි. ආදීනවය දුක් වුවිට ඉන් නිස්සරණයද සොයයි. ස්වභාවය හෙවත් ධර්මතාවයද මෙයයි.

ඇසින් සිදුවන්නේ දැකීමය දැකීමේ වරදක් නොවන්නේය. වරද සිදුවනුයේ බලන්න යැමේදීය. බලන්නට පෙලෙඹෙනුයේ කාම, භව, විභව තණ්හාවෙන් යුතු විඥාණයාගේ පහලවීම හේතුකොට ගෙනය.

01. රූප	01. රූප කාම
02. ශබ්ද	02. ශබ්ද කාම
03. ගන්ධ	03. ගන්ධකාම
04. රස	04. රස කාම
05. ස්පර්ශ	05. ස්පර්ශ කාම

බැලීම වරදවා නොගත යුත්තේය. එය වරදවා ගත්කළ එහි ආදීනවය දුක උපදවන්නේමය. එහෙයින් දුක් නුපදනා ආකාරයෙන් බැලීමට ධර්මාණුකූලව පුහුණුවිය යුත්තේය.

පෙනුනේය, දැක්කේය, බැලූනේය, බලන්නේය, බැලිය යුත්තේ, අකුසල් ඇතිවන අයුරින් නොව, කුසල් ඇතිවන අයුරිනි. අකුසල් සහගත දේවල් නොව, කුසල් සහගත දේවල් පමණි. තමාගේ හෝ අන් අයගේ අයහපත ඇතිකරවන දුකට හේතුවන දේවල් නොව, යහපතට හේතුවන, නුවණ පහල වන කුසල් වැඩෙන දේ බැලීමෙන් තමන්ට වැඩිදායක දෙයක්ම සිදුවන්නේය.

තමනට අයත් නොවන අවැඩ සිදුවන අකුසල් උපදවන දේවල් නොබැලිය යුතුය. අන් අයගේ දේවල් පිළිබඳව ලෝභයෙන් යුතුව, ද්වේශයෙන් යුතුව, ඊර්සියාවෙන් යුතුව, වෛරයෙන් යුතුව නොබැලිය යුතුය. එසේ බලන්නට යන්නේ නම් තමන්හට සිදුවන්නේ බලවත් වූ අවැඩක්මය. අකුසලයක්මය. ඒවා විපාක වශයෙන් අතිශයින්ම පීඩාකාරී දුක් ඇතිකිරීමට හේතුවන්නේය.

නිවැරදිව නොබැලීමෙන්, ඇස වැරදි අයුරින් යෙදවීමෙන්, රූප කාමය වරදවා ගැනීමෙන් සිදුවනුයේ වරදක් බව, අවැඩක් බව, වටහා ගත යුතුය. අවැඩක් සිදුවන ස්වභාවය වටහාගත් තැනැත්තේ, දුකට හේතුවන වැරදි දේ බලන්නට යෑමෙන් වළකින්නේය.

ඇසින් නිවැරදි දේ අවබෝධකොට නිවැරදි ආකාරයෙන් දකින්නේ නම්, බලන්නේ නම්, එසේ නිවැරදිව බලන්නා තුල පහලවන කුසල චේතනාවන් ගෙන් තමනට දුක් ඇතිනොවන බව හෙතෙම ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්නේය. එසේ ප්‍රත්‍යක්ෂය ලබන එවන් බුද්ධිමත් තැනැත්තා ඇසින් දකින දකින දේ කෙරෙහි සිත අනුගත නොකරන්නේය.

පෙනෙනුයේ නොපෙනී යන්නේය, දැකිනුයේ වුවද ඒ දෙස නොබලන්නේය. දැකිනු ලබන දෙය කෙරෙහි සිත අනුගත නොවූයේ නොබලන්නේය. නොබලනුයේ නොඇලෙන්නේය. නොඇලෙනුයේ ගැලවෙන්නේය.

එවිට තමන් තුළ පවතිනුයේ සහනයකි. මෙය තමන් විසින්ම වටහාගත යුත්තේය. තමන් විසින්ම ප්‍රත්‍යක්ෂකළ යුත්තේය. එය අන් අයෙකු විසින් කවර අයෙකු හට හෝ ඉටුකරදිය නොහැක්කේය. ඔබ විසින්ම ඔබගේ මඟ සකස්කරගත යුත්තේය. එම මඟට පිවිසිය යුත්තේය. ඔබතුළු පහලවන තැන්පත් බව, සැහැල්ලු බව, කෙසේනම් වේදැයි ඔබහටම අත්දැකින්නට පුළුවන. අත්දැකිය යුත්තේද ප්‍රත්‍යක්ෂ කළයුත්තේද එයයි.

කත

කනෙන් ශබ්ද ඇසෙයි. එය කනෙහි ස්වභාවයයි. කත නොමැතිව ඇසෙන්නේ නැත. එහෙයින් කත භාවිතාකල යුත්තේ තමන්ගේ යහපතට අභිවෘද්ධියට උපකාරවන, අන්අයගේ යහපත පිණිස උපයෝගී කළ හැකි කුසල් සහගත දේ ඇසීමටය.

එසේ නොමැතිව ඕපාදුප ඇසීමට, කේලාම් ඇසීමට, නිෂ්පල කථා අසමින්, ලාමක වූ අකුසල් සහගත වූ, අවැඩ සිදුකරන ශබ්දයන් ඇසීමට නොවේ.

ශබ්ද කාමය නිවැරදිව භාවිතා කරන විට, දහම් ඇසෙනවිට, බුද්ධිය වැඩෙන අදහස් ඇසෙන විට, කුසල්සහගත - අභිවෘද්ධිදායක ඔවදන් ඇසෙනවිට, ඔබ තුළ පහලවන තැන්පත් බව, සැහැල්ලු බව, කෙසේනම් වේදැයි ඔබහටම අත්දැකින්නට පුළුවන. අත්දැකිය යුත්තේද, ප්‍රත්‍යක්ෂකළ යුත්තේද එයයි.

නාසය

ගඳ, සුවඳ, දැනෙනුයේ නාසය ඔස්සේය. නාසය නොමැතිනම් ගඳ, සුවඳ, දැනෙන්නේ නැත. ජීවත්වීම පිණිස ගඳ, සුවඳ, හඳුනාගත යුතුව ඇත. ගඳ හෝ වේවා, සුවඳ හෝ වේවා, ආත්ම දර්ශනයක් ඇතිකර නොගත යුතුය. ඒවා ඇතිවන්නේය නැතිවන්නේය. සුවඳ වැළඳ ගැනීමත්, දුඟඳ පිලිකුල් කිරීමත් නොව ඒ තුලින් ස්වභාවධර්මාවයන් අවබෝධ කරගැනීමට උත්සුක විය යුතුය.

අයෙකුහට සුවඳ වැඳගත් වන්නේ විය හැක. ඒ කෙරෙහි ආශා උපදවන්නේ විය හැක. ඒවා කෙරෙහි බැඳීම් ඇතිකර ගනිමින් තම ධනය වැයකරමින්, ඒවා තුලම ගැලෙනවා විය හැකිය. එවන් සුවඳ කිසිවක් සදාකාලික නොවන්නේය. පැවැත්විය නොහැක්කේය. පවත්වාගත නොහැක්කේය.

දුඟඳ වුවද එසේමය. සුවඳ ප්‍රිය කරන තැනැත්තේ දුඟඳ අප්‍රිය කරන්නේය. එහෙත් අපවිත්‍ර දේවල ලගිමින් ඒවායෙහි ගැලෙමින් ජීවත්වන සුකරයෙකු හට එහි ඇති දුඟඳම මිස සුවඳක වටිනාකමක් වන්නේද? නොවන්නේමය. සුකරයා හට දුඟඳ සම්පතකි. තවත් අයෙකු හට සුවඳ සම්පතකි. මේවා සම්මුතීන් මිස සැබෑවන් නොවන බැවින්, ඒවා කෙරෙහි උපාදානය ඇතිකර නොගත යුතුය. නොඇලිය යුතුය. සම්මතයන් කෙරෙහි කාම තණ්හා, භව තණ්හා හෝ විභව තණ්හා ඇති නොකල යුතුය. එවා කෙරෙහි අරමුණු ඇති නොකළ යුතුය ප්‍රඥාවෙන් යුතුව මනා සිතියෙන් යුතුව ඒවා අවබෝධ කළ යුතුය.

අයෙකු සුවඳ අගය කොට කතාකරන කළ සුකරයාහට කටා කල හැකිනම් තමන් පරිහරණය කරන දෙයම අගය කොට කටා කරනු ඇත. එහෙයින් පිරිසිදුකම අපිරිසිදු කම සුවඳ, ගඳ පවතිනුයේ තමන් තුලම බව, තම සිතැඟියාව මත බව වටහා ගත යුත්තේය. තමන් නොකැමති දෙය අන්අය මත නොපැවවිය යුත්තේය. සියල්ල කෙරෙහි උපේක්ෂාවෙන් පසුවිය යුත්තේය.

දිව

රස දැනෙනුයේ, දිව ඔස්සේය. දිව නොමැති කළ රස, නිරස, දැනෙනුයේ නොවේ. දිව නොමැති කළ හඬ හැසිරවීමද කළ නොහැක්කේය. එහෙයින්, රස, නිරස, දැනීමට උපයෝගීවීම පමණක්ම නොව හඬ හැසිරවීමේ ශක්තියද දිව සතුව පවතින්නේය.

ජීවිතය පැවැත්ම උදෙසා ලුහු, ඇඹුල රස දැනිය යුත්තේය. එහෙත් ජීවත් වීම උදෙසා වතුමධුර නොසෙවිය යුත්තේය. දිව පිණවීම පිණිස සතුන් මරා උන්ගේ මාංශයන් නොයෙදිය යුතුය. සුරා, රහමෙර, භාවිතය නොකළ යුතුය.

දිව භාවිතයට ගනිමින්, ශබ්ද හසුරුවන කළ කේලාම් නොකිව යුතුය, පරුෂ වචන, සම්ප්‍රප්පලාප නොකිව යුතුය. අන් අයට නිඤා අපහාස නොකළ යුතුය. අවමාන කටා නොකිව යුතුය. පර නිලුහයන්, නොකළ යුතුය. කෙටියෙන්ම පැවසුවහොත්, අකුසල් වන කිසිම ආකාරයකින් ශබ්ද හැසිරවීමේදී දිව භාවිතා නොකළ යුත්තේය.

පවසන හොත් සත්‍යයම පවසන්න. ඔබගෙන් අන් අයගෙන් යහපතට උපයෝගීවනදේ, උපයෝගීකරගත හැකි දේ පවසන්න. දහම පිළිබඳව කතා කරන්න. යහපත් දේ කතා කරන්න. කුසල් උපදවන දේම, කුසල් උපදින ආකාරයෙන් කතා කරන්න. එයාකාරයෙන් දිව උපයෝගීකොට ගෙන ශබ්ද හසුරුවන්න.

“කෙල” අතේනේ මුඛයෙහි ය ඒවා නිරන්තරයෙන්ම දිවෙනිද තැවරෙමින් ඇත. මුඛය තුල තිබියදී පිලිකුල් නොවුනු කෙල, මුඛයෙන් බැහැර වූ මොහොතේ සිටම පිලිකුලට බඳුන්වන්නේය. මෙය සිතන්න. අන් අයගේ හෝ ඔබගේම පිලිකුලට ලක්වන කිසිවක් ඔබගේ මුවෙන් බැහැර නොකරන්න. කවරහෝ විටෙක අපවිත්‍ර කිසිවක් මුවෙන් බැහැර කිරීමට සිදුවන්නේ නම් ඔබ තනිවන්න, හුදකලා වන්න. කිසිවෙකු නොවන හිස් තැනකට පැමිණෙන්න. එවන් තැනකදී ඔබගේ අපවිත්‍ර දේ කවරෙකුහට හෝ නොදැනෙන, නොපෙනෙන අයුරින් මුවෙන් බැහැර කරන්න. එවිට ඔබ කවරෙකුගේ හෝ පිලිකුලට අවඥාවට බඳුන් නොවනු ඇත.

කය

කය වශයෙන් සම්මුතියෙහි පවතින සෑම අංග ප්‍රත්‍යාංගයක්ම ස්පර්ශයට බඳුන්වේ. “කාය” නාම ප්‍රත්‍යයේදී ඇස්, කන්, නාසය, දිව යනාදී වශයෙන් යෙදුන අංගෝපාංගයන් හා එහි නොයෙදුන ඇස්, හිස්, මස්, ලේ, අත පය, කඳ බඩ යනාදී වශයෙන් හෝ වේවා සියළු අංග ප්‍රත්‍යාංගයෝ ඇතුලත්වෙයි. මේ කවරක් කෙරෙහි වුවද ලබන ස්පර්ශයක් වේනම් එය මුලාවෙකි. එය මුලාවක් බව නොදනුයේ මුලාවෙහි බැඳී, එය සැබෑවක් ලෙසින් වැළඳ ගන්නේය. එසේ වැළඳගත් මොහොතේ සිටම එසේ වැළඳගත් සත්ත්වයා මුලාවෙහිම ගිල

සසරෙහි අතරමං වන්නේය. ඒ වනාහි ද්‍රාණ්ඩිගත විමයි. එහෙයින් ස්පර්ශයෙහි නොරැවටිය යුතුයි. නොබැඳිය යුතුයි.

ස්පර්ශයේ රැවටුණේ, එහි ආශ්වාදය විඳියි. ආස්වාදය විඳිනුයේ ආදිනවයද විඳින්නේය. ආදිනවය දුක් වූ කළ ඉන් ගැලවී ගැනීමට නිස්සරණය සොයන්න වන්නේය.

නිස්සරණය සොයමින් ගැලවෙන්නට උත්සහ කරන්නට සිදුවූයේ, ආදිනවය දුක් වූ බැවිනි. දුක් වූ ආදිනවයක් ලැබුණේ මායාවී වූ ස්පර්ශයන් කෙරෙහි ආස්වාදය ලබන්නට යෑම නිසාවෙනි. එහෙයින් දුක් විඳීමට නොකමැති කවුරුන් හෝ වේවා ස්පර්ශය කවරේදැයි වටහාගත යුතුය. ස්පර්ශයන් කෙරෙහි නොඑළඹිය යුතුය. ඒවායේ නොඇලිය යුතුය. සිතුවිළි නොපැවැත්විය යුතුය. ස්පර්ශය නම් වූ ඇසුර නොකළ යුතුය.

කිසිවෙකු විසින්, මගේ අත රඳෙනවා කියා කියන්නේයැයි උපකල්පනය කරමු.

අත ඇසින් දැකිය හැකිය. එහෙත් රඳීම ඇසින් දැකිය හැකිද? - නොහැකිය. කනෙන් දැනිය හැකිද? - නොහැකිය. නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන් දැකිය හැකිද? - නොහැකිය. පංචඉන්ද්‍රියන්ගෙන්ම දැකිය නොහැක්කා වූ ස්පර්ශයක් "රඳෙනවා" වශයෙන් ගනිමින්, එහි ඇලෙමින් කවරෙකු විසින් හෝ විඳවන්නේ නම් එය බුද්ධිමත් ක්‍රියාවක්ද? - නැත. සිදුවූයේ ස්පර්ශයේ ස්වභාවය පිළිබඳව යථා තත්වය නොදැනීම හේතුවෙන් ස්පර්ශය හා බැඳියාමය. මෙය නොවැටහෙනුයේ ලබන දේ ලබාගන්නවා මිස ලැබෙන දේ පිළිබඳව නොවිමසීම හේතුවෙනි.

ලැබෙන දේ ලබාගෙන ඒවායෙහි වළැඹි විඳීමට වරෙහිව ඒ පිළිබඳව විමසා බැලීම ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාවයි. ස්වභාවයන්ගේ ස්වභාවය සියුම් අයුරින් විග්‍රහත්මකව බැලීම "විදුර්ශණාවයි" මේ ඔස්සේ සිත මෙහෙයවන කළ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්‍ෂවන්නේය. ධර්මය වටහාගත යුත්තේ එසේය.

එසේ නොමැතිව වත් පිළිවෙත්, ආර්ථික පුජාවන්හි යෙදෙමින්, ප්‍රාර්ථනා කිරීමන් පමණක්ම මිදිය හැකි නොවන්නේය. එවැනි වත් පිළිවෙත් ආර්ථික පුජා දුකින් මිදීමේ මඟ සඳහා පෙරහුරුවක් ලෙසින් නම් උපකාරවිය හැකිය.

රැකීම පිණිස "සිල්පද" පහක් අද දවසේ අප විසින් භාවිතා කරනුයේ වුවද තෙවන සිල්පදය මැනවින් රක්තේනම්

- රූප - ශබ්ද - ගන්ධ - රස - ස්පර්ශ
- අරස - කණ - නාසය - දිව - ශරීරය

පිළිබඳව යථා ස්වභාවයන් අවබෝධකොට, දුකින් මිදීමේ මඟ හෙළිකරගත හැකිවන බවනම් නිසැකය. බුද්ධිමත් සියළුදෙනගේ උත්සාහය විය යුත්තේ "නිවන්" මඟ සකසා ගැනීමය. එහි වළැඹීමය. එම මඟ ඔස්සේ ගමන් කිරීමය. නිරෝධය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීමය.

තමන් විසින් අවබෝධයෙන් යුතුව අධ්‍යයනයන් කෙරෙන් පහලවන ක්‍රියාත්මකවන ධර්මතාවයන් පිළිබඳව දැකිය යුතුය. අවබෝධකළ යුතුය. ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර ගතයුතුය. එසේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර ගැනීමත් සමගම, තමා තුළ හික්මීම ඇතිකරගත යුතුය. සිහියෙන් යුතුවම ක්‍රියාකළ යුතුය. ඇතිවන ඇතිවන සිතුවිලි වලට අනුව සිත නොහැරීම යුත්තේය. ඇතිවන සිතුවිලි

නැතිවී, විශැකි යන අයුරු සිතියෙන් යුතුව දැකිය යුත්තේය. සිතුවිලිවල නොගැලී සිටීමට පුහුණුවිය යුත්තේය. එසේ පුහුණුව ලබන කළ (භාවනාවේදී) සම්මුති ස්වභාවය ප්‍රත්‍යක්‍ෂවනුයේ කිසිවක් කෙරෙහි ඇලීමි, ගැලීමි, ඇතිකර නොගනුයේ පහසුවෙන්ම වෙසෙන්නේය.

පංච නීවරණ ධර්ම

“නීවරණ” යනු නිවන ඇතිරීමය. සැනසීම නැති කිරීමය. මෙසේ සැනසීම නැතිකිරීමට හේතූන් පහක් පිළිබඳව මුදුදහමෙහි ඉගැන්වෙයි. ඒවානම්.

- 01. කාමච්ඡදය
- 02. ව්‍යාපාදය
- 03. ටීනමිද්ධය
- 04. උද්ධච්ච - කුක්කුච්චය
- 05. විචිකිච්චාවය

මෙම නීවරණ ධර්මයන් සත්ත්වයාගේ සැනසීමට බාධක උපදවනුයේ කෙසේදැයි විමසා බලමු.

- ඇස ප්‍රත්‍යවනුයේ, රූප කාමයන් හටගනී.
- කන ප්‍රත්‍යවනුයේ, ශබ්ද කාමයන් හටගනී.
- භාසය ප්‍රත්‍යවනුයේ, ගන්ධ කාමයන් හටගනී.
- දිව ප්‍රත්‍යවනුයේ, රස කාමයන් හටගනී.
- කය ප්‍රත්‍යවනුයේ, ස්පර්ශ කාමයන් හටගනී.

මෙසේ ඉපදිය ප්‍රත්‍ය කරමින් ඒ ඒ කාම වශයෙන් වෙන්වෙන්ව දැක්වූයේ වුවද - රූප කාමයෙහි, ස්පර්ශකාමයන් ගැබ්වී ඇත්තා සේම, ශබ්ද කාමයෙහි රූපද, ස්පර්ශද, රසද, වශයෙන් එකිනෙකාතුල තව තවත් කාම ස්වභාවයන් සංසරණය වෙමින් පවතිනු ලබන්නේමය.

මෙවන් කවර ආකාරයකින් හෝ ඉපදියෙන් ප්‍රත්‍යකරමින් හටගන්නාවූ කාමයන් කෙරෙහි බැඳියෑම, ඒවායෙහි ආස්වාදය ලබන්නට ඵලැඹිම, අවබෝධයෙන් තොරව ඒවා වැළඳ ගැනීම, සත්‍ය ලෙසින් සදාකල් පවත්වාගන්නට වෙරදැරීම, දුක්ඛදායක ආදිතවයකට හේතුවෙයි. අනවබෝධය නිසා ඇතිවන මෙවන් තත්ත්වයන්ගෙන් බැහැරවීමට තමන් දැනුවත්විය යුත්තේය. කිසිදුක නිත්‍යවශයෙන් නොපවතින, සැබෑවක් නොවන්නා වූ ආස්වාදයන් කෙරෙහි ඇල්ම ඇතිකර නොගත යුතුය. නපදරාගය - කාමය - විඳීමේ කැමැත්ත - මෙවන් කවර වචනයකින් හැඳින්වූයේ වුවද, ඒ තැන නිරූපනය වන්නේ ආස්වාදය ලැබීමේ ඇති ඕනෑකමයි. එහි බැඳියාමයි.

කවර හෝ ආකාරයේ ඕනෑකමක්, කැමැත්තක්, ඇතිවන්නේ නම් ඒ වනාහි කාමවිජ්ජයයි. තමන් ඵළැඹි සිතියෙන් යුතුව (කල්පනාකාරීව) එවන් සිතුවිලිදාමයන් හි නොඇලෙන්නේ නම් සසර බැඳීම් ඇති නොවන්නේය. නිවන්මඟ නොඇතිරෙන්නේය.

ව්‍යාපාද

අතිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම බව පිළිබඳව අවබෝධයෙන් තොරව පංචකාමයන්හි ගැලෙනුයේ, ඒවා ආත්ම වශයෙන් ශ්‍රහණය කරගනු ලබන්නේය. සදාකාලික වශයෙන් පවතින, වෙනස් නොවන දේ වශයෙන් පිළිගැනීම ඇතිකර ගන්නේය.

මෙවන් වැරදි අවබෝධයන් (මිත්‍යා දුෂ්ටීන්) නිසා කිසිදු අගයක්, ඇතිකළ නොහැකි "ස්කන්ධයන්" කෙරෙහි නාමරූප පවත්වති. රන්, රිදී, මිළමුදල්, යාන වාහන, ගේ දොර, අඹු දරුව, සතුරන්, මිතුරන්, ආදී වශයෙන් මෙකී නොකී අපමණවත් දේවල් පිළිබඳව අගයක් - වටිනාකමක් ඇතිලෙස සිතාගනිමින් ඒවායෙහි බැඳියයි. අගයක් පිළිබඳව තමන්තුළ පහලවන සිතුවිලි ඔස්සේම සිතන විට තමන් විසින් අගයකරන දේවලට හානි වේයැයි බිය උපදියයි. ඒවාට හානිවනු පෙනෙවිට, දැකිනවිට කෝපයට පත්වෙයි. දුකට පත්වෙයි ඉරිසියාව ඇතිකර ගනියි. මෙසේ ඇතිවන්නා වූ මෙවන් ස්වභාවයන් පිළිබඳව සිතියෙන් (කල්පනාවෙන්) තේරුම්ගත යුතුය. වටහාගත යුතුය. එසේ වටහා ගැනීමෙන් පමණක්ම නොව, එවන් ස්වභාවයන් ගෙන් බැහැරවීමට විශ්වී කළයුතුය. එවිට සසරමග නොවැඩෙන්නේය. නිවන් මග නොඇතිරෙන්නේය.

චීනමිද්ධිය

පසුබෞද්ධ, අලසකම, වශයෙන් වත්මන් අර්ථකථනයන්හි යෙදෙනු බොහෝ විට දැක්නට හැකිය. එහෙත් එය එසේම නොවන්නේය. නොපැහැදිලි බව, ඇසුණු, පෙනුන, දැනුන, සියළු දෑ කෙරෙහි විමසුමකින් තොරව ග්‍රහණය වීම බැඳියැම. නිගමනයන්ට එළැඹීම ඒ තුලින් පසුතැවිල්ලට කරුණු ඇතිකර ගැනීම. අදුරට පත්වීම, මූලාවයි.

අහස් මාලිගා තනන්නේය, සිතුවිලි තුලදී රජවන්නේය, විරයන් වන්නේය, ජයග්‍රහකයින් වන්නේය. අනේක අප්‍රමාන ස්වභාවයන්ට පත්වන්නේය, ඇතැමුන් දිව්‍ය බ්‍රහ්මලොකවල ඉපදී ඒවායේ සුව ලබන ආකාරයේ සිතුවිලිවල දී ගැලෙන්නේය. තමන් සිටින මූලාව ඔවුන්ට නොවැටහෙන්නේය. සිතුවිලිවලම ආස්වාදය විඳින්නේය. සිහින ලෝකවල ජීවත්වන්නේය. එවන්

සිහින ලෝකවල වෙලෙමින් ගැලෙමින් හවයන් වඩන්නේය. ප්‍රතිඵලය පෙනෙමින්ම උත්සාහය නවතන්නේය. ක්‍ෂයවන කෙලෙසුන් යලි වඩන්නට ඉඩ දෙන්නේය සසරෙහි අතරමං වන්නේය. නිවන් දොරටුව වසාගනු ලබන්නේය. සිහින ලෝකවල වෙසෙමින් සිතුවිලිවල අතරමංවී ආස්වාදය ලබන්නවුන් වටහාගත යුතු දෙයකි. ඒ වනාහි මිනිසන් බවක් ලබා උපන් මෙම ජාතියෙහිදීම සසර ගමන නිමකොට දැකින් මිඳිය යුතු බවය. සසරෙහි ගැලෙන්නා දැකින් දුකට පත්වන බවය. ඒ සඳහා ලැබී ඇත්තේ ඉතාමත් සීමිත ආයුකාලයක් බවය. එම ආයුකාලය නිමවීමට පෙර වහ වහා සසරින් බැහැර විමුක්ති සුවය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ යුතු බවය.

මිනිසන් බව ලබා ඉපදී සිටින සත්වයකුගේ ආයුකාලය පිළිබඳව මදකට විමසමු.

මිනිසෙකු වසර සියයක් ජීවත්වන්නට නියමිතයැයි සිතමු. එවිට ඔහු ජීවත්වන දින සංඛ්‍යාව කොපමණද?

දින තිස්හයදහස් පන්සියයකි. $(365 \times 100 = 36500)$ වසර සියයක් ජීවත්වන මිනිසාහට ජීවත්වීමට ඇත්තේ දින තිස්හයදහස් පන්සියයක් පමණි.

එම තැනැත්තා දිනකට පැය (08)ක් නිදාගැනීම පිණිස වැය කරන්නේයැ'යි සිතමු. පැය අටක් යනු, පැය 24කින් යුතු දිනයක තුනෙන් එකකි. ඒ අනුව ඔහුට කටයුතු කිරීමට ඉතිරිව ඇත්තේ දිනකට පැය දහසයක් පමණි.

එසේ වූ කළ ජීවත්වීමට ඇති දින තිස්හයදහස් පන්සියයෙන් , දින දොළොස් දහස් එකසිය හැට පහක් පමණ වැය කිරීම නිසා, ඔහුට ජීවත් වීමට ඉතිරිවනුයේ දින විසිහතර දහස් තුන්සිය තිස්තුනක පරාසයක් පමණි.

එසේ වුවත් දින සංඛ්‍යාවක් වලැබෙනුයේද, වසර සියයක් ආයු කාලයක් ලද අයෙකු හට පමණක් වත්මන් යුගයේ වසර සියයක ආයුච්ඡේදනන් දුලබය.

සසර දුකින් ගැලවීගත හැකි අයුරින් මිනිසන් බව ලබා උපන් තැනැත්තේ ලැබුණු මහඟු අවස්ථාවෙන් නිසි වල ලබමින් ධර්මාවබෝධය ඇතිකර ගන්නේනම් වචනි තැනැත්තෝ පිං ඇත්තෝය. එසේ නොවී වීන මිද්ධයෙහි ගැලී මනෝලෝකවල කාලය ගත කරන්නේ, සසරෙහිම අතරමං වෙයි. දුකට පත් වෙයි. නිවන් මඟ අහුරා ගනියි.

උද්ධවිච කුක්කුච්ච

තමන් කෙරෙහි, තමන් තුල ඇතිකර ගත් මානිය හැඟීම කෙරෙන්, තමන් පහත්වීමේ නොකැමැත්ත තුලින් ඇතිවන නොසන්සුන් කම උද්ධවිච වන අතර, වචන් පසුබිම් මත ක්‍රියාත්මක වීමේ ප්‍රතිඵලය වන පසුතැවිල්ල කුක්කුච්චය නම් වෙයි.

වත්මන් ජන්මයට (උපතට) පෙර කොහේ සිටියේදැයි නොදන්නා, උපදින තැන ගැන නොදැන උපත ලද, මියයන්නේ කෙලෙසදැයි නොදන්නා, මියගිය පසු, යන්නේ කොහේදැයි නොදන්නා සත්ත්වයා තුල ඇතිවිය හැකි අභිමානය කුමක්ද?

සත්ත්වයා උපදින විට සම්මත ලෝකයක් වූයේ විය. එය උපදින සත්ත්වයා විසින් රැගෙන ආවේ නොවේ. එසේනම් ඔහු ඉපදුනේ අන්අයගේ ලෝකයකය. එය තම උරුමයක් නොවේ. අන්අයගේ ලෝකයක උපන්නේ - එහි ලැබෙන ලැබෙන දෙයකින් සැනසෙනවා වෙනුවට - ලෝකයේ අයිතිය ලබන්නට වෙරදරයි. වැජඹෙන්නට වෙරදරයි. කැපීපෙනෙන්නට වෙරදරයි.

මෙය වනාහි ධර්මය පිළිබඳව නොදන්නා කමය. සත්‍ය පිළිබඳව නොදන්නා කමය. මෝහයය, මූලාවය. අවිද්‍යාවය - නොදන්නාකමය. නොවැටහීමය. වටහාගැනීමේ උවමනාවක් නොමැති කමය. කෙටියෙන් පවසතහොත් මෝඛ කමය.

යථා ස්වභාවය පිළිබඳව සිතන්නේ නම්, ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර ගන්නේ නම්, සත්‍ය දැකිය හැකිය අවබෝධ කළ හැකිය. ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ හැකිය. එවිට බිහිවනුයේ අනභිමානිකමය. එවන් අය උඩඟුවන්නේ නැත. උඩඟු නොවන්නෝ පසුතැවිලි නොවන්නේය. පසුතැවිලිලට හේතුවන ක්‍රියාවන්හි නොවළැඹෙන්නෝය.

තමා කවරෙක්දැයි වටහා නොගත් තැනැත්තේ උද්ධවිච කුක්කුච්චයෙහි ගැලෑමින් ජීවිතයම අපායක් කර ගන්නේය. සසර අතරමං වන්නේය. නිවන් මඟ අනුරා ගන්නේය.

විචිකිච්ඡාව

කුතුහලය හා ඒ අනුව බිහිවන සැකය, හෙට වන්නේ කුමක්ද? කුමක් සිදුවේද? අනාගතය කෙසේ වේවිද? ධර්මය ඇසීමෙන් එලක්වේවිද? නිවන ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ හොත් මා විඳින චන්මත් සැප සම්පත් හැකිවේවිද, ධර්මය අවබෝධ කරන්නට ගියහොත් චන්මත් යුතුකම් ඉටුකරන්නට නොහැකි වේවිද, විභාගය සමත්වන්නට හැකිවේවිද? නොවේවිද - මෙයාදී මෙකී නොකී අනන්ත වූ අප්‍රමාණ වූ සැක සංකාවන් කුතුහලයෙන් පුරවා ගත් මනසින් යුතුව සත්ඵලයින් පෙළෙති. මෙවන් සැක සංකාවන් හේතුකොට ගෙනම, නොයෙකුත් අකුසල්ලි, නිරත වෙති. අන් අයට වින කරති. සොරකම් කරති. සොරකම් කරවති. මිනී මරති. මිනී මරවති. පාපකාරී දුෂ්චරිතයෙහිම යෙදෙති. සෝකය දරාගත නොහැකිව, පරාජය දරාගත නොහැකිව සියදිවි හසාගනිති.

නාට්‍යයක් හෝ චිත්‍රපටයක් හෝ පොතක් බලන තැනැත්තේ ඊළඟ කොටස හෝ දර්ශණය පිළිබඳව කුතුහලයෙන් වෙලීයති. එය දැකිනාතෙක් නොඉවසිලීමත් වෙති. ඉවසිලිවත්තකම නොමැති වී පීඩනයට පත්වෙති. දුක් විඳිති.

කුතුහලය සසර මඟ දිගුකරන්නේය. සසරෙහි බැඳ තබන්නේය. සසරෙහි අතරමං කරන්නේය. නිවන් දොර අනුරා දමන්නේය. දහම කෙරෙහි සැක උපදවන්නේය

මෙයාකාරයෙන් පංච නිවරණයන් කෙරෙන් සිදුවන බාධාවන් පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් ලබා ගත් තැනැත්තේ, තමන් තුළ පහලවන කවර ආකාරයේ නිවරණ ධර්මයක් වුවද, නිවැරදිව හඳුනාගනු ලබන්නේය. නිවැරදිව හඳුනාගත් හෙයින් ඒවායේ නොරැවටෙන්නේය. නොගැලෙන්නේය. නොබැඳෙන්නේය.

සිහියෙන් යුතුවම නිවරණ හඳුනාගන්නා බැවින් ඒවායේ වැඩිමට ඉඩ නොදෙන්නේය. උපත් තැනම වනසන්නේය. එවන් නිවරණ ධර්මයන්ගේ වැඩිමක් නොවන කළ සසර පැවැත්මේ හැකියාවද නොවන්නේය. නිවන් මඟ හෙළිවන්නේය. සසර දුක දුරුකර නිවන් මඟට පිවිසෙන්නේය. එසේ නිවන් මඟට පිවිසෙනුයේ "නිවහ" ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන්නේය.

දහම දැකීමු

සංසාරය නම් වූ මූලාවෙන් ගැලවී, නිවන පුතප්පකර ගැනීමට නම්, සත්‍ය පිළිබඳව දැනගත යුතුය. මූලාවෙන් බැහැර විය යුතුය. තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දේශනාකොට වදාරා ඇත්තේ මූලාව හඳුනාගන්නා ආකාරයය. මූලාවෙන් බැහැරවන මඟය.

මෙ පිළිබඳව වැඩිදුර විමසුම පිණිස තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දේශිත සූත්‍ර කිහිපයක සිංහල අනුවාදයන් වෙත යොමු වෙමු.

"ඇවැත්නි ඇස නිසා ලෝකය යන දැනීම ඇත්තේ, ලෝකය යන හැඟීම ඇත්තේ, ලෝකය යන සංඥාව වෙයි"

"ඇවැත්නි කන නිසා ලෝකය යන දැනීම ඇත්තේ, ලෝකය යන හැඟීම ඇත්තේ, ලෝකය යන සංඥාව වෙයි"

"ඇවැත්නි නාසය නිසා ලෝකය යන දැනීම ඇත්තේ, ලෝකය යන හැඟීම ඇත්තේ, ලෝකය යන සංඥාව වෙයි"

"ඇවැත්නි දිව නිසා ලෝකය යන දැනීම ඇත්තේ, ලෝකය යන හැඟීම ඇත්තේ, ලෝකය යන සංඥාව වෙයි"

"ඇවැත්නි කය නිසා ලෝකය යන දැනීම ඇත්තේ, ලෝකය යන හැඟීම ඇත්තේ, ලෝකය යන සංඥාව වෙයි"

"ඇවැත්නි සිත නිසා ලෝකය යන දැනීම ඇත්තේ, ලෝකය යන හැඟීම ඇත්තේ, ලෝකය යන සංඥාව වෙයි"

"ඇවැත්නි යමක් නිසා ලෝක සංඥාව ඇත්තේ, ලෝකය යන දැනීම ඇත්තේ, ලෝකය යන හැඟීම ඇත්තේ වේනම් ගාසනයෙහි මේ ලෝකයයැයි කියනු ලැබේ.

(ලෝකත්තමෙහ සූත්‍රයෙහි.)

සත්ත්වයා තුළ ලෝක ප්‍රඥප්තිය ඇතිවනුයේ කෙසේදැයි සිතා බැලීම - අවබෝධකර ගැනීමට මෙම සූත්‍රයෙන් දක්වන කරුණු කාරණාවන් සුළුවෙන් සිතීම ප්‍රමාණවත් නොවන්නේය. ඒවා පිළිබඳව තියුණු වූ සිතිය (සතිය) කින් යුතුව ප්‍රත්‍ය වේක්‍ෂාකරන කළ ප්‍රත්‍යක්‍ෂඥාණය ඇතිවන්නේමය.

මහණෙනි සම්බෝධියෙන් පෙරම බුදු නොවූ, බෝසත්වූම මට මෙබඳු සිතක් විය. මාගේ යම් පංචකාමගුණයක් සිතෙහි ඇතිකර ගත්තේ වේද, ඉන් බැහැර වන්නේ වේද, බැහැර වූයේ වේද, වෙනස් වූයේ වේද, ඒවා කෙරෙහි මාගේ සිත තිරන්තරයෙන්ම පැවතියේ විය."

චර්තමාන පඤ්චකාම ගුණයන්හිද අනාගත පඤ්චකාම ගුණයන් හිද වසේමය.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහිදී තොපටද, තොපගේ යම් පඤ්චකාමගුණ සිතෙහි පවත්වාගන්නා ලදද, සිතින් බැහැර වූයේ වේද, නැතිවූයේ වේද, වෙනස් වූයේ වේද, ඒ තොපගේ සිත ඒ කෙරෙහි පවත්වාගත් නිසාය. බොහෝ සෙයින් පවත්වාගත් නිසාය.

චර්තමාන පඤ්චකාමගුණයන්හිද අනාගත පඤ්චකාමගුණයන්හිද වසේමය.

එහෙයින් මෙහිදී තොප විසින්, තොපගේ යම් යම් පඤ්චකාමගුණයක් සිතින් පවත්වාගනුයේද, අත්හරිනුයේද, නිරුද්ධකරනුයේද, වෙනස්වූයේවේද, එහිදී තමනට වැඩ කැමති, තොප විසින් අප්‍රමාදය හා සිතිය යන සිතෙහි ආරක්‍ෂාව කට යුතුය.

මහණෙනි එහෙයින් මෙහිදී ඒ ඒ ආයතනය දත යුතුය.

යම් තැනෙක ඇසත් නිරුද්ධවේනම්, රූපසංඥාත් හැඟිවේනම් ඒ ආයතන දත යුතුය.

යම් තැනෙක කතත් නිරුද්ධවේනම්, ශබ්දසංඥාත් හැඟිවේනම් ඒ ආයතන දත යුතුය.

යම් තැනෙක නාසයත් නිරුද්ධවේනම්, ගන්ධසංඥාත් හැඟිවේනම් ඒ ආයතන දත යුතුය.

යම් තැනෙක දිවත් නිරුද්ධවේනම්, රසසංඥාත් හැඟිවේනම් ඒ ආයතන දත යුතුය.

යම් තැනෙක කයත් නිරුද්ධවේනම්, ස්පර්ශසංඥාත් හැඟිවේනම් ඒ ආයතන දත යුතුය.

යම් තැනෙක සිතත් නිරුද්ධවේනම්, ධර්මසංඥාත් හැඟිවේනම් ඒ ආයතන දත යුතුය.

යනුවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සළායතන තිරෝධය සඳහා වදාරන සේක.

(කාමගුණ සූත්‍රයෙනි.)

ඇවැත්නි, ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙන් නොවැසූ දොර ඇති, තෝපනයෙහි ප්‍රමාණය නොදන්නා, හිඳිවැර්මෙහි නොයෙදුනු අයෙකු කෙරෙන් පිරිසිදු ලෙසින් බඹසර රැකීමක්, දිවි හිමියෙක් නොබිඳ රක්තේය යන ආකාරයක් දැකිය නොහැකිය.

ඇවැත්ති, ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙන් වැසූ දොර ඇතිව හෝඡනයෙහි ප්‍රමාණය දැන, නිදිවැර්මෙහි යෙදුනු ඒ මහණ තෙම පරිපූර්ණ ලෙසින්ම බලසර දීවී හිමියෙන්ම බිඳෙන්නට නොදී රක්තාවට ඒකාන්තයෙන්ම සිදුවන්නේය.

ඇවැත්ති, කෙසේ නම් ඉන්ද්‍රියයන්කෙරෙන් නොවැසූ දොර ඇත්තේද යත්,

මෙ සස්තෙහි ශ්‍රාවකයා ඇසින් රුවක්දැක, හිමිති වශයෙන් නොගන්නා සුඵවුයේ, ඇල්ප වශයෙන් හෝ නොගනුයේ වෙයි. යම් හෙයකින් ඒ ව්‍යඤ්ඤාදියයන් (ඇස) නික්මවාගත නොහැකි වුයේ, සංචර කරගත නොහැකි වුයේ, දැඩි ලොභය, දොම්නස, නොසතුට යන ලාමක අකුසල් දහමිනුගේ වසගයට පත්වෙති. ඒ අනුවම පිලිපදී - අකුසලයේම ගැලී, වහිම නිරතවෙයි එහෙයින් මේ සසුතෙහි ශ්‍රාවකයා "ඇස" සංචර කරගනී.

කනෙන් ශබ්දයක අසා, ඒ හිමිතිවශයෙන් නොගන්නා සුඵ වුයේ, නොගනුයේ, "කන" සංචර කරගනී.

නාසයෙන් ගන්ධයක ගෙන, ඒ හිමිතිවශයෙන් නොගන්නා සුඵ වුයේ, නොගනුයේ, "නාසය" සංචර කරගනී.

දිවෙන් රසයක් ගෙන, ඒ හිමිතිවශයෙන් නොගන්නා සුඵ වුයේ, නොගනුයේ, "දිව" සංචර කරගනී

කයෙන් ස්පර්ශයක ගෙන, ඒ හිමිතිවශයෙන් නොගන්නා සුඵ වුයේ, නොගනුයේ, "කය" සංචර කරගනී

සිතින් දහමක (සිතුවල්ලක්) දැන, ඒ හිමිතිවශයෙන් නොගන්නා සුඵ වුයේ, නොගනුයේ, "සිත" සංචර කරගනී

අසංවර වූ මහසකිත් යුතුව, ලෝභ, ද්වේශ, මෝහයන්හි ගැලී, ලාමක අකුසල දහමිහි යෙදෙමින් සිටි හෙතෙම ධර්මාවබෝධය ලබා "සිත" සංවර කරගනී, සිත රැකගනී. කවර ඉපදියයක් කෙරෙත් හෝ පහළවන්නාවූ ක්ලේශයන් සඳහා සිතෙහි ඉඩක් නොතබයි. ඒවා බැහැර කරයි. සිහියෙන් සිටියි.

ඇවැත්නි මෙසේ ඉපදියයන් කෙරෙහි වසනලද දොර ඇත්තේ වෙයි.

(කර්මසංහිත සංදේශ විභාෂිත සුත්තයෙහි.)

සක්කාය දිට්ඨි

සක්කාය දිට්ඨිය යනු, වැරදි ආකාරයේ වටහා ගැනීමෙන් යුතුව, එවන් වැරදි අවබෝධයන් කෙරෙහි අනුගතවීමය. පවත්වාගැනීමය. ලෝකය, සත්ත්වයා, ගහකොල, ග්‍රහවස්තු යනුවෙන් හා අනන්ත අප්‍රමාණව නාමරූප වශයෙන් ගනිමින්, පවත්වනුයේ - සක්කාය දිට්ඨිත්මය. වැරදි වටහාගැනීම්මය. මෙවන් වැරදි වැටහීම් තුල අතරමං වූ සත්ත්වයා සත්‍යවූ වෙනස්වීම් ස්වභාවය හමුවේ දුක් විදින්නේය. තවාගත සම්මාසම්බුදු පියාණන් වහන්සේ විසින් අවබෝධකොට දේශණාකර වදාරා ඇත්තේ, මෙම ධර්ම ස්වභාවයන් පිළිබඳවය. පැහැදිලිකර දී ඇත්තේ මෙම ධර්ම ස්වභාවයන් නොදන්නාකම, නොවැටහීම හේතුවෙන් සත්ත්වයා ජාති, ජාති, වශයෙන් සම්මුති වශයෙන්, මැරෙමින්, උපදිමින්, අනන්තවූ සංසාරචක්‍රයක් ඇතිකර ගන්නා ආකාරය පිළිබඳවය.

චතුරායථී සත්‍ය, ආයථී අෂ්ඨාංගික මාර්ගිය, දේශණා කරමින්, පැහැදිලිකොට මඟදක්වා ඇත්තේ, දුක ඇතිබව, දුක ඇතිවීමේ හේතුව, දුක නැතිකළ හැකිබව, දුක නැති කිරීමේ මඟ පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට ඒ ඔස්සේ සසර දුකින් වැනොව

දැකිත් හිඳහස්වීම පිණිසය. උන්වහන්සේ විසින් දේශණාකොට වදාළ දහම - තමතමන්, තනිතනිව, තමන් විසින්ම අවබෝධකළ යුත්තේය. ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ යුත්තේය. එසේ නොමැතිව, කවර අයෙකු වෙනුවෙන් හෝ වේවා අන් කිසිවෙකුහට අන් අයෙකු වෙනුවෙන් දහම පසක්කළ නොහැක්කේය. ප්‍රාර්ථනා කිරීමෙන් පමණක්ම හෝ වෙනත් ආකාරයේ වත්පිළිවෙත්, පුදපුජාවලින් ආයථී ධර්මය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකරගත නොහැක්කේමය. ධර්මය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර ගැනීමට නම් ධර්ම ස්වභාවයන් පිළිබඳව දැනගත යුතුය. ධර්ම ස්වභාවයන් පිළිබඳව විදර්ශණා කළ යුතුය. ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාකළ යුතුය. එවිට ධර්ම ස්වභාවයන් පිළිබඳව අවබෝධය ලැබිය හැකිවන්නේය. මිථ්‍යාව දුරුවන්නේය. සක්කාය දිට්ඨිය අත්හැරෙන්නේය. සදහම් ආලෝකය හමුවෙහි - දැක පලායන්නේය. සසර ගමන නවතින්නේය. විමුක්තිය හමුවන්නේය.

ධර්ම ස්වභාවයන් හා වැරදි වැටහීම් පිළිබඳව අවබෝධය ලැබීම පිණිස හිදසුන් කිහිපයක් ගෙන විමසමු.

අස්මිමානයකි. ඒ මමය, මාගේය, වශයෙනි. මම හුස්ම ගන්නවා මම හුස්ම පිට කරනවා, ආශ්වාස කරනුයේ මමය, පුශ්වාසකරනුයේ මමය. මේ සත්‍යවශයෙන් පවත්නා සම්මුතියයි. මෙහි ධර්ම ස්වභාවය අවබෝධය පිණිස මදකට හෝ විමසුම් සහගත වෙමු.

මම හෝ මගේය යන අස්මිමානය මදකට බැහැර කරන්න. ඔබගේ සිත (සිතිය) ආශ්වාසය ඇතිවන ලෙසින් හැඟෙන ස්ථානය කෙරෙහි සිත යොමුකරන්න. සිදුවන දෙය සිතියෙන් යුතුව මෙනෙහි කරන්න.

ආශ්වාසය ඇතිවන අයුරු ඔබට පෙනෙන්නේය. දැනෙන්නේය. ප්‍රශ්වාසය ඇතිවන අයුරු ඔබට පෙනෙන්නේය. දැනෙන්නේය. වැටහෙන්නේය. මඳවෙලාවක් හෝ ඒවා කෙරෙහිම සිතිය පවත්වා ගන්න.

ධම්තාවයක් ලෙසින්, ආශ්වාසය සිදුවන බවත්, ඔබට වැටහෙනු ඇත. ධම්තාවයක් ලෙසින් ප්‍රශ්වාසය සිදුවන බවත් ඔබට වැටහෙනු ඇත. ආශ්වාස කිරීම හෝ ප්‍රශ්වාස කිරීම ඔබගේ සිතුවිල්ලකට අනුව සිදුනොවන්නක් බව, ඔබට වැටහෙනු ඇත.

ආශ්වාසය සිදුවනුයේ, ඔබගේ ඕනෑකමකට අනුව නොවන්නේනම්, ප්‍රශ්වාසය සිදුවනුයේ ඔබගේ ඕනෑකමකට අනුව නොවන්නේනම්, මම ආශ්වාස කරනවා යැයි පැවසීම නිවැරදිද? මම ප්‍රශ්වාස කරනවා යැයි පැවසීම නිවැරදිද? එසේ පැවසීම නිවැරදි නොවන බව ඔබට පැහැදිලිවනු ඇත.

ආශ්වාසය - ප්‍රශ්වාසය කෙරෙහි තව දුරටත් "සිතිය" පවත්වනුයේ නම්, ආශ්වාසය ඇතිවන විට ප්‍රශ්වාසය නැතිවන බවත්, ප්‍රශ්වාසය ඇතිවන විට ආශ්වාසය නැතිවන බවත් වැටහෙන්නේය. එකක් උපදින විට අනෙක මියයන්නේය. ආශ්වාසය හෝ ප්‍රාශ්වාසය යන දෙකෙන් කවර එකකට හෝ නිත්‍ය වශයෙන් පවතින්න, පැවතීමේ හැකියාවක් නොමැති බවත් පවතිනුයේ එකිනෙක වෙනස්වීම් ස්වභාවයම බවත් වැටහෙනු ඇත.

ආශ්වාසය ප්‍රත්‍යවනුයේ සුළඟය. සුළඟ ඇසින් දැකිය නොහැකිය. එහෙත් ආශ්වාසය ප්‍රශ්වාසය සිදුවෙනු ඔබ දැකගන්නේය. දැන ගන්නේය. එසේ ආශ්වාසය ප්‍රශ්වාසය දැකගන්නේ "සිතෙහි" එසේනම් ආශ්වාසය දැකගතහොත් දැනගත්තේ "මම"නොව සිතෙන් බව පැහැදිලිවනු ඇත.

ආශ්වාසය දැකින්නාවූ දැනෙන්නාවූ සිත ප්‍රශ්වාසය හමුවේදී නැතිවී යන්නේය. එසේ නැතිවන සිතෙහි ශේෂයක් නොවන්නේය. ප්‍රශ්වාසය දැකින්නාවූ "සිත" ආශ්වාසය හමුවේදී නැතිවී යන්නේය. එසේ නැතිවන සිතෙහි ශේෂයක් නොවන්නේය. සිදුවන්නාවූ ධර්ම ස්වභාවයන් මගින් පහල වූ මනසිකාරයන් (සිතුවිලි) තුලින් අඛණ්ඩ ස්වභාවයක් පවත්වා ගැනීමට එළැඹීම මමායනයක් වශයෙන් ආත්ම ස්වභාවයක් ඇතිකර ගනිමින්, සදාකාලික ආත්ම ස්වභාවයක් ලෙසින් ධර්මස්වභාවයන් කෙරෙහි පවත්වාගනු ලබන දැක්ම වැරදි අවබෝධයයි. සක්කාය දිට්ඨියයි . අවිද්‍යාවයි මේ කවර වචනයකින් හැඳින්වූයේ වුවද සිදුවන්නේ ධර්මභාවයන් කෙරෙහි ඇතිකර ගන්නාවූ මුළාවයි. අයෝනිසෝමනසිකාරයයි. වැරදි ආකල්පයයි . වැරදි සිතුවිල්ලයි.

මෙවන් වැරදි සිතුවිලි වලින් බැහැරව සම්මා දිට්ඨිය, නිවැරදි දැක්ම ඇතිකර ගැනීමට ආනාපාන සති භාවනාව පුළුල් වශයෙන් වඩවඩාත් විග්‍රහත්මකව ප්‍රත්‍යවේදනා කිරීමෙන් නිවැරදි මග දැස්වන්නේය.. සම්මුතියෙහි මුලාව පෙනෙන්නට වැටහෙන්නට පටන් ගන්නේය.

තවත් මනසිකාරයක් පිළිබඳව සිතමු. "රදෙනවා" යනු සිතුවිල්ලකි. මනසිකාරයකි. එතැන ස්පර්ශයකි. සංඥාවකි. "රදීල්ලකි" ඇසෙන් දැකින්නට නොහැකිය. කනෙන්, දිවෙන්, නාසයෙන් හෝ කයෙන් දැකින්නට නොහැකිය. දැනෙන්නේ සිතටය. සිතට දැනෙනුයේ රදෙනවා නම් වූ වචනයයි. එය වචි සංස්කාරයයි. වචනයේ සංස්කාරය බිහිවත්ම, අත රදෙනවා, කකුල රදෙනවා, බඩ රදෙනවා, වැනි කවර හෝ නාම විශේෂණයක් සහිතව කාය ස්වරූපයක් ඇතිවනවා සේ දැනෙන්නේය. නිර්මානය වන්නේය. සංඛත වන්නේය.

වච්චි සංස්කාරයක් ඇතිවිය. "රිදෙනවා" කාය ස්වරූපයක් සමග නාම රූපය බිහිවිය. "අත" රිදෙනවා කතුල බබ... යනාදී වශයෙනි.

සිත වහි ග්‍රහණය විය. සිතුවිල්ල ම රිදුම් දෙන්නට වන්නේය. රිදෙන්නේය. ඉන් ගැලවීමට මඟ සොයන්නේය. දුක විඳින්නේය.

රිදෙනවා නම් වූ වචනයේ ඇරැඟ පෙන්වා දියහැකිද? එය නිර්වචනය කල හැකිද? රිදෙනවා කියන්නේ මෙයටයි. කියා වචනයෙන්ම තේරුම් කර දිය හැකිද? එය කළ නොහැකිය. රිදෙනවා කියන වචනය තේරුම්කර දිය නොහැකිනම් එහි තේරුමක් නොමැති බව වටහා ගත යුතුය. ඒ අනුව තේරුමක් නැති "රිදෙනවා" නම් වූ වච්චි සංස්කාරයෙන් බැහැර විය යුතුය.

එහෙත් සිදුවන්නේ එයද- ඇරැඟ සුං "රිදෙනවා" නම්වූ වච්චි සංස්කාරයන් කෙරෙහි විවිධ අංගෝපාංගයන් පිළිබඳව නාමරූපයන් බිහිකරමින්, එසේ බිහිවන්නාවූ අවිද්‍යාත්මක - සක්කාය දිට්ඨිත් කෙරෙහි මුළාවට පත්වෙමින් එවන් මුලාවන් පිළිබඳ සිතුවිලි (මනසිකාරයන්) පැවැත්වීමය. පවත්වා ගැනීමය. තමන් තුල ඇතිවන්නා වූ, පහළ වූ දැක්ම, දිට්ඨිය අනුව දුක පවතින්නේය. එය බැහැරින් පැමිණි අන් කිසිවෙකු විසින් ඇති කලාවූ හෝ ඇති කරන්නාවූවක් නොව තමන් විසින් තමා තුලින්ම ඇතිකරගන්නාවූ පවත්වාගන්නාවූ තත්වයකි. මෙවන් තත්වයක් ඇතිකරවන්නාවූ හේතුප්‍රත්‍ය ධර්මතාවයන් පිළිබඳ අවබෝධය ලබා සිටියෙකු වේනම් හෙතෙම මෙම මුලාවට හසු නොවන්නේය. ඉන් ගැලවී යන්නේය. ධර්ම ස්වභාවය, ධර්ම ස්වභාවය ලෙසින්ම දකින්නේය. වෙනස්වන ස්වභාවය, ධර්මතාවය දකින්නේය. ඒවා කෙරෙහි කවර ආකාරයක හෝ සංස්කාරයන් නොපවත්වන්නේය. නොපනවන්නේය.

සංස්කාරයන් කෙරෙන් ගැලවුන එවන් තැනැත්තෝ සක්කාය දිට්ඨියෙන් ගැලවුනේ විය. සමත් ද්‍රැණ්ඨිකයෙක් විය. සංසාර දුකින් මිදී නිරෝධය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ අයෙකු වන්නේය.

නිවන්සුව බොහෝදුර නොවේ.

කවුරුන් හෝ වේවා.... තම තමන් විසින් නානත්ත්වයෙන් දැකිය යුතුදේ.... ඒකත්ත්වයෙන් දැකින්නේද. එකක් සේ සලකන්නේද? සම්මත කරගන්නේද. එකඟත්වයක් පවත්වන්නේද? ඒතාක් "භවය" ඇතිවන්නේය. පවතින්නේය.

සම්මුතියෙන් බැහැරවූයේ, සම්මුතිය ප්‍රතික්‍ෂෙප වූයේ, "නාමරූප" සංස්කාරයන් දුරුවන්නේය. මුලාව බැහැර වන්නේය.

සත්‍යය පැහැදිලි වෙන්නේය. ධර්මය දැකින්නේය, ධර්ම ස්වභාවයන් දැකින්නේය. ධර්මය අවබෝධ කරන්නේය. ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර ගන්නේය.

එවන් තත්ත්වයකට පත්වූයේ "දුක" නැතිකළවුන් වන්නේය. භවයෙන් ගැලවුනේ වෙති. සසරින් එතෙර වූයේ වෙති.... මිඳුනේ වෙති.... නැවතුනේ වෙති..... නිවුනේ වෙති....

ආලෝකය උදාහරී

ස්කන්ධයකි.

ඒ කෙරෙහි, සත්ත්වයාය යනුවෙන් නාමරූප සම්මතයකි.
මිනිසාය යනුවෙන් නාමරූප සම්මතයකි.

එහිදී, "හිස යැයි" සම්මතයකි හිසෙහි මිනිසා නැත.

"හලලයැයි" සම්මතයකි. හලලෙහි මිනිසා නැත.

දෙදැස්සැයි සම්මතයකි. දෙදැසෙහි මිනිසා නැත.

"නාසය" යැයි සම්මතයකි.

"කට යැයි" යැයි සම්මතයකි.

"බෙල්ල" යැයි සම්මතයකි.

"පපුව" යැයි සම්මතයකි.

"බඩ" යැයි සම්මතයකි.

"උකුළු" යැයි සම්මතයකි.

"කලවා" යැයි සම්මතයකි.

"දෙදත්" යැයි සම්මතයකි.

"දෙදහ" යැයි සම්මතයකි.

"දෙපා" යැයි සම්මතයකි.

ස්කන්ධයක්, කොටස් වශයෙන් ගෙන වෙන් වෙන් ලෙසින් නාමරූප සම්මතයක් යොදාගෙන හැඳින්වූයේ වුවද, එවන් නාමරූප කවර අංග ප්‍රත්‍යංගයක හෝ සත්ත්වයා දැකිය නොහැක්කේය. මිනිසා නම් වූ සම්මුතිය දැකිය නොහැක්කේය.

එසේනම් සත්ත්වයා, මිනිසා, සිටිනුයේ මෙම ස්කන්ධයෙහි කවර නම් ස්ථානයකද. එවන් පැවැත්මක් පිළිබඳව ස්වභාවයක් නොපෙන්වයි.

එසේ නම් සිදුවූයේ කුමක්ද ?

නානත්තවයෙන් යුතු ස්කන්ධයක් - ඒකත්ත්වයක් ලෙස ගෙන ඇතිකර ගත්තාවූ වැරදි සම්මුතියකි. මිත්‍යාදෘෂ්ටියකි. වැරදි දැක්මකි. සත්‍ය ලෙසින් හැත්තේ වූයේ නමුදු, සත්‍ය ලෙසින් ඇත්තවූ, පවතින්නාවූ දේ ලෙසින් "ආත්මය" ස්වභාවයක් ඇතිවීමකි.

නානත්ත්වයම, ඒකත්ත්වයෙන් පිළිගැනීම හේතුවෙන් ඒවායේ අගයන් ඇතිකරගන්නේය. එවන් වැරදි දෘෂ්ටීන් කෙරෙහි ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාවෙන්ම බිහිවන්නේය. සාවද්‍ය ලෙසින් බිහිවන්නාවූ (සිතුවිලි) අයෝනිසෝමනසිකාරයෙන් හවය තැනෙන්නේය. සංසාර චර්චය සැකසෙන්නේය.

නානත්ත්ව වූ ස්කන්ධයන් - ඒකත්ත්වයෙන් නොගෙන, නානත්ත්වය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්ෂවනුයේ නම් පහලවනුයේ ප්‍රඥාවය. නිවැරදි දැකීමය. සම්මා දිට්ඨියය.

නිවැරදි අවබෝධය ලබන කළ - සුභ්‍යය, සුභ්‍ය ලෙසින්ම වටහාගනුයේ, කවර හෝ ස්කන්ධයක් කෙරෙහි හෝ වේවා, තෘෂ්ණා, මාන, දිරිඳි, ඇති නොවෙයි ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාවන් ඇති නොවෙයි. ධර්මතාවයන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරයි හවයෙහි නොවැටෙයි. හවයෙහි නොවැටෙනා බැවින්, සංසාර චරිටයක් නොවෙයි. සත්‍යාවබෝධය (යෝනිසෝමභිසිකාරය) පහළ වූයේ දුකින් මිදුනේය. හව සංසතිය නැවතුනේය.

ධර්මාවබෝධයෙන් යුතු තැනැත්තේ සම්මතයෙහි නොබැඳෙන්නේය. එකඟ නොවන්නේය. එවන් ප්‍රඥාවන්තයින් පිළිබඳව බුද්දක නිකායේ - සත්‍යනිපාතයේ - පාරායන වර්ගයෙහි පැහැදිලි කිරීම් ගතනාවකි. ඒ අතරින් අපිත මානව පෘථිවි මෙසේ සදහන්වෙනු දැකිය හැකියි.

තථාගතයන් වහන්සේ හමුවට පැමිණි අපිත මානවක තෙමේ මෙසේ අසන්නේය.

ස්වාමිනි, ලෝවැසිතෙමේ කුමකින් වැසුනේද ? කවර හෙයින් ඒ බැව් නොපෙනේද ? හේ කුමකින් ඇලියන්නේද? හෙතෙම කුමන බියකින් වෙලියන්නේදැයි ඔබ වහන්සේ දෙසා වදාරනු ලබන්නේද ?

අපිතයෙහි, ලෝවැසි තෙමේ අවිද්‍යාව හේතුවෙන් ආචරණය වී සිටී මාත්සයභීයෙන්, අස්මිමානයෙන් වෙලී ප්‍රමාදව සිටින බැවින් සත්‍යය නොපෙනෙන්නේය. තෘෂ්ණාවෙන් ඇලී යන්නේය. එවැන්නාට "දුක" ම මහා බිය වෙයි.

ස්වාමිනි, රූපාදී හැම ආයතනයක් කෙරෙන් තෘෂ්ණා ජලපහර ගලායන්නේය. මේ තෘෂ්ණා ජලදහර ආවරණය වන්නේ කුමකින්ද ? තෘෂ්ණා ජල දහර පාලනය කළ හැක්කේ කෙසේද ? තෘෂ්ණා ජලදහර හවතාලිය හැක්කේ කෙසේදැයි ඔබ වහන්සේ පැහැදිලිකර වදාරණ සේක්ද ?

අපිතයෙහි, ලොව යම් තෘෂ්ණා ජලදහරක් වේනම්, සිතිය එහි ආවරණය වෙයි. ඒ සිතියම තෘෂ්ණා ජල දහරෙහි පාලනයට හේතුවෙයි. ප්‍රඥාව විසින් ජලදහර හවතා දමයි.

නිද්‍රකානන්වහන්ස, ප්‍රඥාවද, සතිය (සිතිය) ද, නාමරූපද යන මේ සියල්ල කොතැනක නිරුද්ධ වෙයිද ? මවිසින් විමසන ලද මෙම කරුණ, ඔබ වහන්සේ විසින් පැහැදිලි කොට මට වදාල මැනවි.

අපිතයෙහි, තොප විසින් යම් පැනයක් විචාළේද ? එය තොපට කියමි. යම් තැනෙක, නාමයත්, රූපයත් නිරවශේෂව (ඉතිරියකින් තොරව) නිරුද්ධ වේද, අභිත, වර්මාන, අනාගතාදී වශයෙන් විඥාණයාගේ නිරෝධයවත්ම, නාමරූප තව දුරටත් නොවන්නේය.

නිද්‍රකානන්වහන්ස, මේ ලෝකයෙහි අභිතප, දුක්ඛ අනාත්ම වශයෙන් පැහැදිලි කළ යම් ධර්මතාවයක් ඝෟස නොකළ අයෙක් වෙන්නම්, ඝෟසකළ බොහෝ දෙනෙකුත් වේ නම්, මවිසින් විමසන ලද ආකාරයෙන්, ඝෟසකළ යුතු ධර්මතාවයන් ඝෟස කිරීමෙහිලා පණ්ඩිතවූ ඔබවහන්සේ, ඝෟසකළ යුතු ධර්මතාවයන් ඝෟසකළ තැනැත්තන්ගේ ස්වභාවය පිළිබඳව වදාලමැනවි.

අපිතයෙහි, ඝෛය කළ යුතු ධර්මතාවයන් ඝෛය කළ ඔවුහු කාමයෙහි ගිජු නොවන්නේය. සිතින් නොකැළැඹුනෙක් වන්නේය. මහණ තෙමේ, සියළු ධර්මතාවයන්හි යථාස්ථතාවයන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කළේ වූයේ, සිතියෙන් යුතුවම හැසිරෙන්නේය.

තිස්සමෙත්තෙය මාණවකයා වූද පියානන් වෙතින් මෙසේ විමසන්නේය.

කවරෙක් මෙලොව සතුටින් වෙසෙන්නේද? කවරෙකු හට තෘෂ්ණා දෘෂ්ඨි කම්පනයන් හැද්ද? කවරෙක් අන්තයන් දෙක පිළිබඳව විශිෂ්ඨ ඥාණයෙන් දැනගෙන, මධ්‍යයෙහි ප්‍රඥාවෙන් නොඇලෙන්නේද? කවරෙකු මහාපුරුෂ යයි කියන සේක්ද? මෙහි කවරෙකු තෘෂ්ණා සිඛිබතිය ඉක්ම ගියේයැයි කියන සේක්ද?

මෙත්තෙයෙහි, කාමයෙහි ආදිනව ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ, නිවැරදි පැවතුම් (මඟ බලසර) ඇති, පහවූ තෘෂ්ණා ඇති, හැමකල්හි සිතියෙන් යුතුව සිටින, අතිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්මාදී දහම් ස්ථතාවයන් අවබෝධකොට, රාහාදිය නිවාලීමෙන් නිවුනු යම් මහණෙක් වේ නම්, ඔහුට කම්පාවීම් නැත්තේය. හේ අතීත පඤ්චස්කන්ධ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි අනුගමනය නොකරන්නේය. අනාගත පඤ්චස්කන්ධ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නොපතන්නේය. යම් හෙයකින් යමක් අතීත වේද, එය ප්‍රතිණය. යමක් අනාගත වේද, එය නොපැමිණියේය. යමෙක් වත්මන් පඤ්චස්කන්ධ ධර්මය ඒ ඒ තැන්හි අතිත්‍යාදී වශයෙන් විදුර්ගණ කෙරේද? ඔහුට කම්පාවීම් නැත්තේය. හේ අන්තයන් දෙක විශිෂ්ඨ ඥාණයෙන් දැන මධ්‍යයෙහි ප්‍රඥාවෙන් නොඇලෙයි. ඔහු මහා පුරුෂ යයි කියමි. හේ මේ තෘෂ්ණා සිඛිබතී ලොව ඉක්ම ගියේය.

ශුන්‍යතාවය

ආනන්දය, මම පෙරත්, දැනුත්, තිරෝධ සමාපත්තිය වඛමින් සිටිමි.

ආනන්දය, යම් ආකාරයකින් විශාඛාවගේ මැදුරෙහි ඇත්, ගව, අස්ව, වෙළෙඹුන් ගෙන් ශුන්‍ය වන්නේද,

රන්, රිදියෙන්, ධන ධාන්‍යයෙන් ශුන්‍ය වන්නේද ? ස්ත්‍රී පුරුෂයින්ගේ ඒකරාශි විමෙන් තොරව ශුන්‍ය වන්නේද ?

එය එසේ වුවත් අශුන්‍යතාවයක්ද හැඟෙන්නේය. ඒ කවර හේතුවක් නිසාද කියතහොත්, දන් ලබා ගැනීම පිණිස ඒකරාශිවන ශ්‍රමණයින් පිළිබඳව හැඟීමයි.

ආනන්දය, ඒ ආකාරයෙන්ම ශ්‍රාවකයා ග්‍රාමසංඥ මෙහෙති නොකර, මනුෂ්‍ය සංඥා මෙහෙති නොකරන අයුරින්ම නොසිටි 'ආරණ්‍ය' සංඥාව කෙරෙහි එළැඹී, එවැනිනක් නිත්‍ය වශයෙන්ම ඇත්තේයයි සිතයි. විතර්ක කරයි. විචාරයෙහි යෙදෙයි. සතුවට පත්වෙයි. ඒ කෙරෙහි එකඟ වෙයි. මෙවන් සංස්කරණයන් ඇතිකර ගන්නා හෙතෙම, එයම මෙහෙති කරයි. ආරණ්‍ය සංඥාවෙහිම සිත පවත්වයි. එහිම බැසගනියි. එහිම ගිලෙයි. එහිම බැඳී සිටී.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා මෙසේ නුවණින් දන්නේය. ග්‍රාම සංඥාවන් නිසා කිසියම් විදීමක් වීද, එයද මෙහි නැත. මනුෂ්‍ය සංඥා කෙරෙන් යම් විදීමක් වීද, එයද මෙහි නැත.

එසේ වුවත් විදිම් මාත්‍රයක් දැනෙන්නේය.

ඒ කීමක්ද යත්, ආරණ්‍ය සංඥාකෙරෙහි ඇතිවන හැඟීමයි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා, ශ්‍රාම සංඥාව කෙරෙහි අනුගතවීම ඉන්‍යදායක යයි නුවණින් දන්නේය. මනුෂ්‍ය සංඥාවෙහි එළැඹීම ඉන්‍යදායක ය යි නුවණින් දන්නේය.

එසේ වුවත් අභ්‍යන්තරවයක් පිළිබඳ දැනීමක්ද වන්නේය.

ඒ කවරේද යත්, ආරණ්‍යසංඥා කෙරෙහි ඇතිවූ හැඟීම යයිද වටහාගන්නේය.

මෙසේ ආරණ්‍ය සංඥාවෙහි යමක් නැද්ද, එයින් ඒ ඉන්‍යයයි කියා මැනවින් නුවණින් වටහාගන්නේය.

යමක් ඇති ලෙසකින් දකින්නේද, ඇති ලෙසින් දකින හෙයින් මෙවන් අභ්‍යන්තරවය ඇතැයි නුවණින් වටහා ගන්නේය.

ආනන්දය, මේ ආකාරයෙන්ද, ප්‍රඥාවන් ශ්‍රාවකයාහට එවන් ධර්මතාවයන් පිළිබඳව, පුත්‍රත්‍යඥාණයෙන් යුතුව, නොසැලෙන අයුරින් ඉන්‍යතාවය පිළිබඳව වැටහීමක් ඇතිවන්නේය.

තවද, ආනන්දය, ශ්‍රාවකතෙමේ, මනුෂ්‍ය සංඥා, පිළිබඳව සිත් ඇති නොකරමින්, ආරණ්‍ය සංඥාවන් පිළිබඳව සිත් ඇති නොකරමින්, පෘථිවි සංඥාව පිළිබඳ හැඟීම් පිළිගනී. හේ පෘථිවි සංඥාවන්හි සිත පවත්වන්නේය. විතර්ක කරන්නේය. විචාරයෙහි යෙදෙන්නේය. සතුටු වන්නේය. ඒ කෙරෙහි එකඟ වන්නේය. සංස්කාරයන් ඇතිකරන්නේය. එහිම බැඳෙන්නේය. ගිලෙන්නේය. මෙතෙහි කරන්නේය. පෘථිවිය නිත්‍යලෙසින්ම පවතින්නක් ලෙසින් නිශ්චයට බැසගන්නේය.

ආනන්දය, මැනවින් ඇතිරූ සම්කඩක්, තදින් ඇඳ බැඳ හුල් සිය ගනනකින් රඳවා තැබූයේ, එහි රැලි කිසිවක්ම නොවන්නේද ?

ආනන්දය එළෙසින්ම, මේ මහ පොළොවෙහි කවර ආකාරයේ නෝ උස්, පහත් තැන් ඇද්ද, ගංගා, ඇල දොල ඇද්ද, කඳු හෙල් දුර්ග ස්ථානයක් ඇද්ද, කටුකොහොල් වනලැහැබි ඇද්ද,

ඒ කිසිවක් පිළිබඳව නොවිමසා, නොසිතා පාර්ථිවිය පිළිබඳව ඒකත්ත්වයෙන් සිතන්නේද, හිතප වූ පාර්ථිවියක් ඇති ලෙසින් සිතා එහි බැසගනී. විතර්ක කරයි. විචාරයේ යෙදෙයි. සතුටුවෙයි. එකඟවෙයි. සංස්කාරයන් ඇතිකරයි. මෙතෙහි කරයි. පාර්ථිවිය සත්‍යවශයෙන් ඇති දෙයක් සේ හිශ්වය කරගනී.

එහෙත් ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා මෙසේ නුවණින්දැනී. මනුෂ්‍ය සංඥා හිසා යම් විඳීමක් වීද, එය මෙහි නැත. ආරණ්‍ය සංඥා හිසා යම් විඳීමක්වීද, එය මෙහි නැත.

එසේ වුවත් විඳීම් මාත්‍රයක් ඇති වෙයි.

ඒ කුමක්ද යත්, පාර්ථිවි සංඥාව කෙරෙහි ඇතිවූ ඒකත්ත්වයයි. පිළිගැනීමයි.

හෝ මනුෂ්‍යසංඥා, පිළිබඳ හැඟීම් ශූන්‍යබව නුවණින් දැනී. ආරණ්‍ය සංඥා පිළිබඳ හැඟීම් ශූන්‍යබව නුවණින් දැනී.

එහෙත් යම් අශූන්‍යතාවයක් දැනෙන්නේය.

ඒ කිමක්ද යත්, පාර්ථිවි සංඥාවක් කෙරෙහි ඇතිකර ගත් ඒකත්ත්වය (පිළිගැනීම) යයි කියා දැනගනී.

මෙසේ එහි යමක් හැද්ද, එයින්, ඒ ගුණය යයි හුවණින් දැනී.

එහි යමක් ඉතිරිව ඇද්ද, ඇතිලෙසින් පහළවු (විද්‍යාමානවු) හැඟීම් පමණක් ඇතැයි හුවණින් දැනී.

මෙලෙසින්ද, ආනන්දය, ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයාහට යථාස්වභාවයන් පිළිබඳව, නොසැලෙන පිරිසිදු ධර්මඥාණය තුලින් ගුණත්වය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥාණය ඇතිවෙයි.

තවද, ආනන්දය ආරණ්‍යසංඥා මෙනෙහි නොකොට, පෘථිවිසංඥා මෙනෙහි නොකොට, ආකාශය අනන්ත ලෙසින් සංඥාවන් කෙරෙහි ශ්‍රාවකයා සිත හැඹුරුකරයි. එය අරමුණු කරයි. විතර්කයෙහි එළැබෙයි. විචාරයෙහි යෙදෙයි පහදයි. එකඟවෙයි. මැනවින් පිහිටයි. නිශ්චය කරගනී. එහිම ගිලෙයි. ආස්වාදය විඳියි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා මෙසේ හුවණින් දැනී. ආරණ්‍ය සංඥා කෙරෙහි යම් විදීමක් පැවතුණිද එය මෙහි නැත. පෘථිවි සංඥා කෙරෙහි යම් විදීමක් පැවතුණිද, එය මෙහි නැත.

එහෙත් කිසියම් හැඟීම් මාත්‍රයක් වෙයි.

ඒ කුමක්ද යත්, ආකාශය අනන්ත ලෙසින් ඇතිකර ගත් සංඥාකෙරෙහි ඇතිවුන ඒකත්ථවයයි. හැඟීමයි. පිළිගැනීමයි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකතෙමේ, ආරණ්‍යසංඥා කෙරෙහි ඇතිවු හැඟීම් ගුණයයි හුවණින් දැනී. පෘථිවිසංඥා පිළිබඳව ඇතිවු හැඟීම් ගුණයයි හුවණින් දැනී.

එහෙත් යම් අගුණතාවයක් දැනුවත් වේ.

ඒ කීමෙක්දයත්, ආකාශය අනන්තවත් ලෙසින් සංඥාසහගත වීමෙන් ඇතිවුන හැඟීමය කියාද දැනී.

මෙසේ එහි යමක් හැද්ද, එහෙයින් එය ගුණයයි නුවණින් දැකී.

එහි යමක් ඉතිරිව ඇද්ද, ඇතිලෙසින් පහලවු (විද්‍යාමානවු) හැඟීම පමණක් ඇතැයි නුවණින් දැනී.

ආනන්දය, මෙලෙසින්ද, ප්‍රඥාවන්තවු ඒ ශ්‍රාවකයාහට යථා ස්වභාවයන් පිළිබඳව, නොසැලෙන පිරිසිදු ධර්මඥාණය තුළින් ගුණතාවය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙයි.

තවද ආනන්දය, ශ්‍රාවක තෙමේ පාර්විසංඥා, මෙහෙති නොකොට, ආකාශසංඥා මෙහෙති නොකොට, විඤ්ඤාණසංඥා කෙරෙහි ඒකත්ත්වය ඇතිකර ගනී. පිළිගනී, එවැන්නක් සත්‍යවශයෙන්ම ඇත්තාසේ සිතයි. විතර්ක කරයි. විචාරයෙහි යෙදෙයි. පැහැදෙයි. එකඟවෙයි. සංස්කාරයෙහි ගැලෙයි. එහිම ගිලෙයි. මෙහෙති කරයි. නිගමනයහට එළැඹෙයි. ආස්වාදය විදීයි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා මෙසේ නුවණින් දැකී. පාර්විසංඥා කෙරෙහි යම් විඳීමක් විද, එය මෙහි නැත. ආකාශසංඥා කෙරෙහි යම් විඳීමක් විද එය මෙහි නැත.

විඤ්ඤාණ සංඥාකෙරෙහි පහළවන කිසියම් පිළිගැනීමක් විද, එවන් වු හැඟීම් මාත්‍රයම පමණක් ඇත්තේය කියායි.

ප්‍රඥාචන්ත ශ්‍රාවකතෙමේ, පාට්චිසංඥා කෙරෙහි පහලවූ හැඟීම් ශුන්‍යයයි නුවණින් දැනී. ආකාශසංඥා කෙරෙහි පහළ වූ හැඟීම් ශුන්‍ය යයිද නුවණින් දැනී.

විඤ්ඤාණසංඥා කෙරෙහි ඇතිකර ගත් පිළිගැනීමක් වේද, එය අශුන්‍ය ලෙසින් හැඟෙන්නේ යයිද දැනී.

මෙසේ එහි යමක් නැද්ද, එයින් ඒ ශුන්‍යයයි නුවණින් දැනී. එහි යමක් ඉතිරිව ඇද්ද, ඇතිලෙසින් පෙනුන (විද්‍යාමානවූ) හැඟීම් පමණක්ම ඇතැයි නුවණින් දැනී.

ආනන්දය, මෙයින්ද, ඒ ප්‍රඥාචන්ත ශ්‍රාවකයාහට යථා ස්වභාවයන් පිළිබඳව, නොසැලෙන පිරිසිදු ධර්මඥාණය තුලින් ශුන්‍යතාවය පිළිබඳව, ප්‍රත්‍යක්ෂඥාණය ඇතිවෙයි.

තවද ආනන්දය, ශ්‍රමණ තෙමේ ආකාශසංඥා මෙනෙහි නොකොට, විඤ්ඤාණසංඥා, කෙරෙහි සිත් ඇති නොකොට පළිබෝධයන් කෙරෙහි ඇදීයන සංඥා කෙරෙහි එළැබ එහි සිත පවත්වයි. විතර්ක කරයි. විචාරයෙහි යෙදෙයි. පැහැදෙයි. එකඟ වෙයි.

සංස්කාරයෙහි ගැලෙයි. එහිම සිත බැසගනී. මෙනෙහි කරයි. හිගමනය කරයි. ආස්වාදය විදිය.

ප්‍රඥාචන්ත ශ්‍රාවකයා, මෙසේ නුවණින් දැනී. ආකාශ සංඥා කෙරෙහි පහළවූ යම් විඳීමක් ඇද්ද, එය මෙහි නැත. විඤ්ඤාණසංඥා කෙරෙහි පහළ කළ යම් විඳීමක් ඇද්ද එය මෙහි නැත.

එතෙත් විඳීම් මාත්‍රයක් දැනෙන්නේය.

ඒ කිමක්ද යත්, පළිබෝධ (කෙළෙස්) සංඥා කෙරෙහි ඇතිකර ගත් ඒකත්වයයි. පිළිගැනීමයි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවක තෙමේ, ආකාශසංඥාවන් ශූන්‍ය යයි නුවණින් දනී. විඤ්ඤාණසංඥාවන් පිළිබඳ හැඟීම් ශූන්‍යයයි. නුවණින් දනී.

එසේ වුවද, කිසියම් අශූන්‍යතාවයක් දැනෙයි.

ඒ කිමක්ද යත්, පළිබෝධ සංඥාවක් කෙරෙහි ඇතිකර ගත් හැඟීම් බව නුවණින් දනී. මෙසේ එහි නිත්‍යවූ යමක් හැද්ද, එය ශූන්‍යයයි නුවණින් දනී.

යමක් ඉතිරිව ඇද්ද, ඇති ලෙසින් පවත්වාගත් හැඟීමක් (විද්‍යාමානවූ) පමණක්ම ඇත්තේයයි නුවණින් දනී.

ආනන්දය, මෙලෙසින්ද, ඒ ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා හට යථා ස්වභාවයන් පිළිබඳව, නොසැලෙන, පිරිසිදු ධර්මඥාණය තුළින් ශූන්‍යතාවය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙයි.

තවද ආනන්දය, ශ්‍රාවකතෙමේ විඤ්ඤාණසංඥා මෙතෙහි නොකොට, පළිබෝධසංඥා මෙතෙහි නොකොට, එළැඹිසංඥා නොපිහිටිසංඥා පිළිබඳව සිත ඇතිකර ගනියි. එහි බැසගනියි. විතර්කයෙහි යෙදෙයි. විචාරයන් ඇතිකරයි. පැහැදෙයි. එකඟවෙයි. සංස්කරණ කරයි. එහිම ආස්වාදය විඳියි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා මෙසේ නුවණින් දනී.

විඤ්ඤාණසංඥා කෙරෙන් යම්විඳීමක් වීද, එය මෙහි නැත. පළිබෝධසංඥා කෙරෙන් යම් විඳීමක්ද වීද, එය මෙතැන නැත.

එහෙත් විදිමි මාත්‍රයක් ඇතිසේ පෙනෙයි. ඒ ක්‍රමයන්, එළැඹිසංඥා, නොපිහිටිසංඥා, කෙරෙහි ඇතිකර ගත් පිළිගැනීමයි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවක තෙමේ, විඤ්ඤාණසංඥාවන් පිළිබඳ හැඟීම් ශුන්‍යයයි හුවනින් දනී. පළිබෝධසංඥාවන් පිළිබඳ හැඟීම් ශුන්‍යයයි හුවනින් දනී.

එසේ වුවද, මෙහි කිසියම් අශුන්‍යතාවයක් දැනෙයි.

ඒ ක්‍රමයන්, එළැඹිසංඥා නොපිහිටිසංඥා කෙරෙහි ඇතිකර ගත් හැඟීම බව හුවනින් දනී. මෙසේ එහි නිත්‍යවූ යමක් නැද්ද, එය ශුන්‍ය යයි හුවනින් දනී.

යමක් ඉතිරිව ඇත්ද, ඇතිලෙසින් පවත්වාගත් හැඟීමක් (විද්‍යාමානවූ) පමණක්ම ඇත්තේ යයි හුවනින් දනී.

ආනන්දය, මෙලෙසින්ද ඒ ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයාහට යථා ස්වභාවයන් පිළිබඳව, නොසැලෙන, පිරිසිදු ධර්මඥාණය තුලින් ශුන්‍යතාවය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වෙයි.

තවද ආනන්දය, ශ්‍රාවකයා, පළිබෝධ සංඥා පිළිබඳව මෙතෙහි නොකොට, එළැඹිසංඥා නොපිහිටිසංඥා පිළිබඳව මෙතෙහි නොකොට විදර්ශණා චිත්ත සමාධිය (අනිම්තතවෙනො සමාධිය) ඇත්තේයයි සිත පිහිටුවයි. එහිම බැසගනී. විතර්ක කරයි. විචාරයට එළැඹෙයි. පහළයි. එකඟවෙයි සංස්කරණය කරයි. එහිම පිහිටයි. ආස්වාදය විඳියි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයා මෙසේ හුවනින් දනී. අරූපතලසංඥා කෙරෙහි යම් විදිමක් විද, එය මෙහි නැත. එළැඹිසංඥා නොපිහිටිසංඥා කෙරෙහි යම් විදිමක් විද, එය මෙහි නැත.

එහෙත් විදිම් මාත්‍රයක් දැනෙයි. ඒ කිමෙක්ද යත්,

අධ්‍යාපනයෙන් ප්‍රත්‍යයෙන් නිමැවුවහ, ජීවිතයට හේතුකාරක වූ මේ "කය" පිළිබඳව ඇතිකර ගත් පිළිගැනීමයි.

ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවක තෙමේ, පළිබෝධ (ක්ලේෂ) සංඥාවන් පිළිබඳ හැඟීම ශුන්‍යයයි නුවණින් දනී. එළැඹිසංඥා නොපිහිටිසංඥා පිළිබඳ හැඟීම ශුන්‍යයයි නුවණින් දනී.

එසේ වුවද, කිසියම් අශුන්‍යතාවයක් දැනෙයි.

ඒ කිමෙක්ද යත්, අධ්‍යාපනයෙන් ප්‍රත්‍යයෙන් කය පිළිබඳව ඇතිකරගත් හැඟීම බව නුවණින් දනී. මෙසේ එහි නිත්‍යවූ යමක් නැද්ද, එය ශුන්‍යයයි නුවණින් දනී.

යමක් ඉතිරිව ඇතිද, ඇතිලෙසින් පවත්වාගත් හැඟීමක් (විද්‍යාමානවූ) පමණක්ම ඇත්තේයැයි නුවණින් දනී.

ආනන්දය, මෙලෙසින්ද, ඒ ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයාහට යථා ස්වභාවයන් පිළිබඳව, නොසැලෙන, පිරිසිදු, ධර්මඥාණය තුළින් ශුන්‍යතාවය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙයි.

මේ සියල්ල සංස්කරණය කරනලද්දේ වේ. සංස්කරණය කරන ලද්දේද, ඒ කෙරෙහි පහල වූ වෛතසිකයන් (සිතුවිලි) ද වේ නම්, ඒ අනිත්‍යය, නිරෝධ ස්වභාවය ඇත්තේ යයි නුවණින් දනී.

මෙසේ දන්නා, මෙසේ දන්නා ඔහුගේ සිත, කාමාශ්‍රවයන් කෙරෙහි මුළුමනින් මිඳෙයි. භවාසුවයන් කෙරෙහිද මිඳෙයි. අවිද්‍යා ආසුවයන් කෙරෙහිද සිත මිඳෙයි. මෙසේ විමුක්තවත්ම, විමුක්තය යන ඥාණය වෙයි. ජාතිය ක්ෂණය, යලි ඉපදීම ක්ෂණවීය. බ්‍රහ්මචාරී විසීම නිමවිය. සපුරුණලද මේ අරහත්වය පිණිස, කළයුතු තවත් කිසිවක් නැතිවෙයි නුවණින් දනී.

හේ මෙසේ හුවනින් දැනී. කාමාසුව නිසා යම් විදීමක් ඇද්ද, එය මේ ආයතී මාර්ථලයෙහි නැත. හවාසුව නිසා යම් විදීමක් ඇද්ද, එය මේ ආයතී මාර්ථලයෙහි නැත. අවිද්‍යාව නිසා යම් විදීමක් ඇතිද, එය මේ ආයතී මාර්ථලයෙහි නැත.

එහෙත් යම් විදීමේ මාත්‍රයක් ඇත.

ඒ කීමෙක්ද යත්, මේ ආධ්‍යාතන යන් ප්‍රත්‍යකොට, කය කෙරෙහි ඇතිකර ගත් ජීවිතය නම් විදීමේ ස්වභාවයම බව හේ හුවනින් දැනී.

හේ කාමාසුව ලෙසින්, සංඥාවන්හි අනුගතවීම ශුන්‍යයයි දැනී. හවාසුව ලෙසින්, සංඥාවන්හි අනුගතවීම ශුන්‍යයයි දැනී. අවිද්‍යාසුව ලෙසින් සංඥාවන්හි අනුගතවීම ශුන්‍යයයි දැනී.

එසේ වුවත් මේ අශුන්‍යතාවයක්ද වෙයි.

ඒ කීමෙක්ද යත්, ආධ්‍යාතන ප්‍රත්‍යකළ කයත්, එහිම බිහිවුන ජීවිත සංඥාවත්, විදීම පිළිබඳව පහළ වූ හැඟීමත් මේ අශුන්‍යතාවයයි දැනී.

මෙසේ එහි යමක් නැද්ද, එයින් ඒ ශුන්‍යයයි හුවනින් දැනී.

එහි යමක් ඉතිරිව ඇතිද, පවත්නා ලෙසින් (විද්‍යාමානවූ) ඇතිකර ගත් හැඟීමක් ඇත්තේයයි දැනී.

මෙලෙසින් ඒ ප්‍රඥාවන්ත ශ්‍රාවකයාහට යථා ස්වභාවයන් පිළිබඳව නොසැලෙන, පිරිසිදු, ඥාණය තුලින් ශුන්‍යතාවය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්‍ෂවෙයි.

ආනන්දය, අතිත කාලයෙහි කිසියම් ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ කෙලෙස් දුරුකොට, පරම අනුත්තර ශුන්‍යතාවල සමාපත්තියට සමවැදී විසුයේ වේද, ඒ හැම ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෙක, පරම පවිත්‍ර, පරම අනුත්තර, මේ ශුන්‍යතාවයම ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර විසූහ.

ආනන්දය, අනාගත කාලයෙහි කිසියම් ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙයිද ? ඔහු පරම අනුත්තර, පරම පිරිසිදු ශුන්‍යතාවය වඩමින් වාසය කෙරෙත්ද, ඒ හැම පරම පවිත්‍ර, පරම අනුත්තර මේ ශුන්‍යතාවම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරමින් වෙසෙත්,

ආනන්දය, දැන් කවර හෝ ශ්‍රමණ හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් පරිශුද්ධ, පරම අනුත්තර ශුන්‍යතාව ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර වෙසෙත්ද, ඒ හැම පරම පවිත්‍ර, පරම අනුත්තර මේ ශුන්‍යතාවයම ප්‍රත්‍යක්‍ෂකර වෙසෙත්,

ආනන්දය එහෙයින් පරිශුද්ධ, පරම අනුත්තර ශුන්‍යතාව වඩමින් - ප්‍රත්‍යක්‍ෂකරමින් වාසය කරන්නට තොපද උගත යුතුය.

(මුහුණදැක ප්‍රශ්නයකි)

පලෝක ධම්ම සූත්‍රය

වසඳ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා වළැඹියහ... එකත්පස්ව හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙම කරුණු සැල කළහ. වහන්ස ලෝකය, ලෝක යැයි කියනු ලැබෙයි වහන්ස, කෙතෙකින් ලෝකය'යි කියනු ලැබේදැ යි.

ආනන්දයෙහි යමෙක් බිඳෙන ස්වභාව ඇත්ද, ආයඪී විනයෙහි මේ ලෝක යැයි කියනු ලැබේ. ආනන්දයෙහි කිමෙක් බිඳෙනසුළු වේයැයත්, ආනන්දයෙහි චක්‍ෂුස බිඳෙන සුළුය රූපයෝ බිඳෙන සුළුය. චක්‍ෂුර් විඥාණය බිඳෙන සුළුය චක්‍ෂුස්සංස්පර්ශය බිඳෙන සුළුය. චක්‍ෂුස්සංස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා සුවච්ච'යි දුක් ච්ච'යි නොදුක් නොසුව ච්ච'යි යම් වේදයිතයක් ඇත්ද ඒ ද බිඳෙන සුලුය.

පිච්ඡා බිඳෙන සුලුය. රසයෝ බිඳෙන සුලුය. පිච්ඡා විඥාණය බිඳෙන සුලුය. පිච්ඡාසංස්පර්ශය බිඳෙන සුළුය. පිච්ඡාසංස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා සුවච්ච'යි දුක් ච්ච'යි නොදුක් නොසුව ච්ච'යි යම් වේදයිතයක් ඇත්ද, ඒ ද බිඳෙන සුලුය.

මහස බිඳෙන සුලුය. ධර්මයෝ බිඳෙන සුලුය. මනෝවිඥාණය බිඳෙන සුලුය. මහස්සංස්පර්ශය බිඳෙන සුළුය මහස්සංස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා සුවච්ච'යි දුක් ච්ච'යි නොදුක් නොසුව ච්ච'යි යම් වේදයිතයක් ඇත්ද, ඒ ද බිඳෙන සුලුය. ආනන්දයෙහි යමෙක් බිඳෙන සුලුවේද, ආයඪී විනයෙහි මේ ලෝක යැයි කියනු ලැබේ.

අවිධික සූත්‍රය.

එකල් හි බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස්ව හුන්න. එකත්පස්වහුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ. වහන්ස වේදනාව කවරේද, වේදනාසමුදය කවරේද වේදනානිරෝධය කවරේද, වේදනානිරෝධගාමිණී පටිපදාව කවරේද, වේදනාවේ ආස්වාදය කිමෙක්ද, ආදීනවය කිමෙක්ද, නිස්සරණ කිමෙක්දැයි.

මහණෙනි, මේ වේදනා තුනෙකි. සුවවේදනය, දුක්වේදනය, මැදහත්වේදනා යි. මහණෙනි, මොහු වේදනා යැයි කියනු ලැබෙත්. එස්ස සමුදයයෙන් වේදනා සමුදයවේ. එස්ස නිරෝධයෙන් වේදනා නිරෝධයවේ. මේ අර් අටැඟිමගම වේදනා නිරෝධගාමිණී පටිපදාවයි. එනම් සම්මා දිට්ඨියයි සම්මා සමාධියයි. වේදනාව නිසා යම් සුවයක් යම් සොම්නසක් උපදිනම් මේ වේදනා ආස්වාදයයි. යම් වේදනාවක් අනිස නම් දුක්නම් වෙනස්වන සුලුනම් මේ වේදනාවේ ආදීනවයය. වේදනාවේනි යම් ඡන්දරාගය දුරලීමක් පැනීමක් වේ නම් මේ වේදනාවේ නිස්සරණයයි.

වැලිදු මහණෙනි මා විසින් අනුපිළිවෙලින් වූ සංස්කාරයන්ගේ සන්තිදීම පවසන ලද්දේය. පළමු දැහැනට සමවන්නවුන් හට වචනය සන්තූන්තේ වෙයි..... සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධයට සමවන්නවුන් හට සංඥාත් වේදනාත් සන්තූන්නාහු වෙති. රහත් මහණහට රාගය සන්තූන්තේ වෙයි. දෝෂය සන්තූන්තේ වෙයි. මෝහය සන්තූන්තේ වේ.

මහණෙනි මේ සන්තිදුම් සයෙකි. පළමු දැහැනට සමවන්නවුන් හට වචනය සන්තූන්තේ වෙයි. දෙවන දැහැනට සමවන්නවුන් හට විතක්ක විචාර සන්තූන්තේ වෙයි. තෙවන

දැනෙනට සමවන්තවුන්හට ප්‍රීතිය සන්තුන්තේ වෙයි. සිව්වන දැනෙනට සමවන්තවුන් හට ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස සන්තුන්තේවෙයි. සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධයට සමවන්තවුන් හට සංඥාත් වේදනාත් සන්තුන්තානු වෙන් රහත් මහණහුට රාගය සන්තුන්තේ වෙයි. දෝසය සන්තුන්තේ වෙයි. මෝහය සන්තුන්තේ වෙයි.

ආකාස සුත්‍රය

මහණෙනි යම් සේ නත්වැදැරුම් සුළං හමාද, පෙරදිග සුළං ද හමයි. අපරදිග සුළංද හමයි. උතුරු දිග සුළං ද හමයි. දකුණු දිග සුළං ද හමයි. දුලි සහිත සුළං ද හමයි. දුලි රහිත සුළං ද හමයි. මද සුළං ද හමයි. අධික සුළං ද හමයි. සිහිල් සුළං ද හමයි. උණුසුම් සුළං ද හමයි. මහණෙනි ඵලෙසින්ම මේ සිරුරෙහි නත්වැදැරුම් වේදනා උපදිත්. සුවවේදනාත් උපදිත්. දුක්වේදනාත් උපදිත්. මැදහත් වේදනාත් උපදිත්.

යම්සේ අහසෙහි නත්වැදැරුම් වූ බොහෝ සුළං හමාද, පෙරදිගින් හමන්නාවූද, පෘළදිගින් හමන්නාවූද, උතුරු දිගින් හමන්නා වූද, යලි දකුණු දිගින් හමන්නාවූද,

දුලි සහිත වූද, දුලි රහිත වූද, සිහිල් වූද, උණුසුම් වූද, ඇතැම් දිනක අධික වූද, මද වූද, බොහෝ සුළං හමයි.

ඵලෙසින්ම මේ කයෙහි සුවදුක් උපදවන්නා වූද, මැදහත් වූයේද යම් වේදනාවක් වේනම්, ඒ වේදනාවෝ උපදිති.

මහණ යම් කලෙක කෙලෙස් තවන වෙර ඇත්තේ මනා දැනීම නොහරිද, ඵකල්හි පණ්ඨිත වූ හෙතෙම සියඵ වේදනාවන් පිරිසිඳ දනි

හේ වේදනා පිරිසිදු දැන දිවුදැමියෙහි කෙලෙස් රහිතවූයේ දහමි හි පිහිටියේ, නිවනට පැමිණියේ, කාබුන් මරණින් මතු යලි නූපදියි.

කම්ම සූත්‍රය

මහණෙනි අලුත්කම් හා පැරණිකම් ද, කම් නිරෝධයද, කම් නිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදාවද, දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු මැනවි. මෙතෙහි කරවු කියන්නෙමි නමි.

මහණෙනි , පැරණි කම්ය කවරේදයත්, ඇස ප්‍රත්‍ය විසින් එක්ව කරනලද, වේතනාව විසින් පිලියෙල කරනලද, වේදනාවට වස්තු යැයි දැක්කයුතු පැරණි කම්යකි. කණ ප්‍රත්‍ය විසින් එක්ව කරනලද, වේතනාව විසින් පිලියෙල කරනලද, වේදනාවට වස්තු යැයි දැක්කයුතු පැරණි කම්යකි. නැහැය ප්‍රත්‍ය විසින් එක්ව කරනලද, වේතනාව විසින් පිලියෙල කරනලද, වේදනාවට වස්තු යැයි දැක්කයුතු පැරණි කම්යකි. දිව ප්‍රත්‍ය විසින් එක්ව කරනලද, වේතනාව විසින් පිලියෙල කරනලද, වේදනාවට වස්තු යැයි දැක්කයුතු පැරණි කම්යකි. කය ප්‍රත්‍ය විසින් එක්ව කරනලද, වේතනාව විසින් පිලියෙල කරනලද, වේදනාවට වස්තු යැයි දැක්කයුතු පැරණි කම්යකි. සිත ප්‍රත්‍ය විසින් එක්ව කරනලද, වේතනාව විසින් පිලියෙල කරනලද, වේදනාවට වස්තු යැයි දැක්කයුතු පැරණි කම්යකි. මහණෙනි මෙය පැරණි කම් යැයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි අලුත් කම්ය කවරේදයත්, දැන් කයින් වදනින් සිතින් යම් කම්යක් කෙරේනමි, මහණෙනි මේ අලුත් කම්යැයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, කම් නිරෝධය කවරේද යත්, මහණෙනි යමෙක් කායකම්, වාක්කම්, මනාකම්යන්ගේ නිරෝධයෙන් විමුක්තිය ස්පර්ශ කෙරෙනම්, මහණෙනි මේ කම් නිරෝධයයි. කියනු ලැබේ. මහණෙනි, කම් නිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදාව කවරද යත් මේ ආදීඅභ්ධාංගික මාර්ගයමැයි. එනම් සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මාචාචා, සම්මාකම්මන්ත, සම්මාආජීව, සම්මාචායාම, සම්මාසති, සම්මාසමාධි, යයි. මහණෙනි මේ කම්නිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදාවයි. කියනු ලැබේ.

මහණෙනි මෙසේ මාවිසින් තොපට පැරණි කම්ය දේශනා කරන ලදී. අලුත් කම්ය දේශනා කරන ලදී. කම් නිරෝධය දේශනා කරනලදී. කම්ම නිරෝධය දේශනා කරනලදී. කම්මනිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදාව දේශනා කරනලදී. මහණෙනි ශ්‍රාවකයන්ට හිතෙයි වූ, අනුකම්පාකරන ශාස්තෘවරයෙකු විසින් අනුකම්පාව නිසා යමක් තොපට කටයුතුනම්, මාවිසින් එය තොපට කරනලදී, මහණෙනි අපමණවත් රුක්මුල් ඇත. අපමණවත් සුභනාගාර ඇත. මහණෙනි ධනානකරවූ පමා නොවුව. පසුව විප්ලීසර ඇත්තෝ නොවුව. මේ තොපට අපගේ අනුශාසනාවයි.

ස්වස්සායතන සූත්‍රය.

මහණෙනි මේ ස්පර්ශායතනයේ සදෙන දමනය නොකරන ලද්දහු, සංචර නොකරන ලද්දහු, දුක් ගෙනදෙන්නෝ වෙති. කවර සදෙනෙක්ද යත්,

මහණෙනි, ඇස හැමැති ස්පර්ශායතනය දමනය නොකරන ලද්දේ, සංචර නොකරන ලද්දේ, දුක් ගෙනදෙන්නෝ වෙයි. මහණෙනි, කණ හැමැති ස්පර්ශායතනය දමනය නොකරන ලද්දේ, සංචර නොකරන ලද්දේ, දුක් ගෙනදෙන්නෝ වෙයි.

මහණෙනි නැතැය නැමැති ස්පර්ශායතනය දුමනය නොකරන ලද්දේ, සංවර නොකරන ලද්දේ, උක් ගෙනදෙන්නෝ වෙයි. මහණෙනි, දිව නැමැති ස්පර්ශායතනය දුමනය නොකරන ලද්දේ, සංවර නොකරන ලද්දේ, උක් ගෙනදෙන්නෝ වෙයි. මහණෙනි කය නැමැති ස්පර්ශායතනය දුමනය නොකරන ලද්දේ, සංවර නොකරන ලද්දේ, උක් ගෙනදෙන්නෝ වෙයි. මහණෙනි සිත නැමැති ස්පර්ශායතනය දුමනය නොකරන ලද්දේ, සංවර නොකරන ලද්දේ, උක් ගෙනදෙන්නෝ වෙයි. මහණෙනි මේ ස්පර්ශායතනයේ සයදෙන දුමනය නොකරන ලද්දහු, සංවර නොකරන ලද්දහු, උක් ගෙනදෙන්නෝ වෙති.

මහණෙනි මේ ස්පර්ශායතනයේ සයදෙන මැනවින් දුමනය කරන ලද්දහු, මැනවින් රක්තා ලද්දහු, මැනවින් සංවර කරන ලද්දහු, සැප ගෙනදෙන්නෝ වෙති. කවර සදෙනෙක්ද යත්,

මහණෙනි ආස නමති ස්පර්ශායතනය මැනවින් දුමනය කරන ලද්දේ, සංවර කරන ලද්දේ, සුව ගෙනදෙන්නේ වේ. මහණෙනි කණ නැමති ස්පර්ශායතනය මැනවින් දුමනය කරන ලද්දේ, සංවර කරන ලද්දේ, සුව ගෙනදෙන්නේ වේ. මහණෙනි නැතැය නැමති ස්පර්ශායතනය මැනවින් දුමනය කරන ලද්දේ, සංවර කරන ලද්දේ, සුව ගෙනදෙන්නේ වේ. මහණෙනි කය නැමති ස්පර්ශායතනය මැනවින් දුමනය කරන ලද්දේ, සංවර කරන ලද්දේ, සුව ගෙනදෙන්නේ වේ. මහණෙනි සිත නැමති ස්පර්ශායතනය මැනවින් දුමනය කරන ලද්දේ, සංවර කරන ලද්දේ, සුව ගෙනදෙන්නේ වේ. මහණෙනි මේ ස්පර්ශායතනයේ සයදෙන මැනවින් දුමනය කෙරෙන ලද්දහු, මැනවින් රක්තා ලද්දහු, මැනවින් සංවර කරන ලද්දහු, සැප ගෙනදෙන්නෝ වෙති.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක සුගත වූ
ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදාරා යලි මතුද තෙල වදාළ සේක.

මහණෙනි යම් ස්පර්ශායතනයක් සංවර නොවූයේ, දුකට
පැමිණියේනම්, එබඳු ස්පර්ශායතන සයෙක්මය. යම්කෙනෙක්
ඔවුන්ගේ සංවරණය ලැබුවානු නම් ඔහු ශ්‍රීධාව දෙවැන්නකොට
ඇත්තානු, කෙලෙසුන්ගෙන් තෙත් නොකරවන්නානු වෙසෙත්.

මනහර රූ දැක, යලි නොමනහර රූ දැක, මනහර රූ
හි රාගය දුරුකරන්නේය. මට අප්‍රිය යයි සිත නොකෙලසන්නේය.

ප්‍රිය වූද, අප්‍රිය වූද, දෙවැදෑරුම් ශබ්දයන් අසා, ප්‍රිය වූ
ශබ්දයෙහි මුසපත් නොවන්නේය. නැවත අප්‍රිය ශබ්දයෙහි
ද්වේශය දුරුකරන්නේය. මට අප්‍රියයැයි සිතද
නොකෙලසන්නේය.

මනහර මිහිරි සුවඳ ආඝ්‍රාණය කොට, යලිදු අප්‍රිය වූ
දුගඳු වූ ආඝ්‍රාණය, අප්‍රිය වූ දුගඳෙහි ද්වේශය දුරු කරන්නේය
කැමති වූ සුවඳෙහි ඇල්මට පමුණුවන ලද්දෙක් නොවන්නේය.

රස විඳිය යුතු මිහිරි රසත් අනුභවකොට යලිදු ඇතැම්
අනෙක් අමිහිරි රසද අනුභවකොට, මිහිරි රස ගැලී
නොවලඳන්නේය. අමිහිරි රසෙහි විරෝධයක් නොදක්වන්නේය.

සුව පහසින් පහස්නා ලද්දේ මත්තොවන්නේය. දුකින්
පහස්නා ලද්දේ ද, නොසැලෙන්නේය. කිසිවෙකු හා විරුද්ධ
නොවන්නේය. නොඇලෙන්නේය. සුවදුක් දෙකෙහි වූ පහස්
දෙක මැදිහත්ව දක්වන්නේය.

ක්ලේශ සංඥා ඇති හෙයින්, ප්‍රපඤච සංඥා වූ ඉතාම ලාමක සත්ත්වයෝ පමාවන්නාහු සසරට පැමිණෙත්. නුවණැති මහණ තෙමේ පඤචකාමිනිශ්‍රීතව සියලු මනෝමය විතර්කයන් දුරුකොට, නෛශ්ක්‍රම්‍යය ඇසුරුකොට පවතිමයි.

මෙසේ යම් කලෙක නිවැරදිව සිත මැනවින් වඩනා ලද්දේ වේද, සුව පහසෙකින් හෝ දුක් පහසෙකින් පහස්නා ලද ඔහුගේ සිත කොහිවත් නොසැලෙයි. මහණෙහි ඒ තෙපි රාග, ද්වේෂයන් මැඩ, ජාති මරණයන්ගේ පරතෙර වූ නිවනට යන්නාහු වෙයි.

ආසිව්සෝපම සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි ජේතවන නම් අනේපිඬුසිටුහුගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාලසේක. ඒ භික්ෂූහු, වහන්සෙයැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාල සේක.

මහණෙනි, යම් සේ බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති සර්පයෝ සිව්දෙනෙක් වෙත්ද, එකල් හි පිවත්වනු කැමති, නොමැරෙණු කැමති, සුව කැමති, දුක් පිළිකුල් කරණ පුරුෂයෙක් වන්නේය. ඒ මොහුට මෙසේ කියන්නාහුය. එමිබල පුරුෂය , බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති මේ සතර ස්පර්ශයන් සිව් දෙන නා විසින් කලින් කල නැහැවිය යුතුය. කලින් කල වැළඳවිය යුතුය. කලින් කල නිදිකරවිය යුතුය. එමිබල පුරුෂය බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති මේ සු සපුන්ගෙන් එක්තරා, එක්තරා එකක් කිපෙන්නේ නම්, එමිබල පුරුෂය ඒ හේතුවෙන් තෙපි මරණයට හෝ මරණය පමණ දුකට හෝ පැමිණෙන්නාහුය. එමිබල පුරුෂය, තොප විසින් යමක් කටයුතුනම් එය කරවු යි.

මහණෙනි එකල්හි ඒ පුරුෂ තෙම බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති සු සපුන්ට බියවූයේ, යම් ඒ තැනකට හෝ පලායන්නේය. ඒ මොහුට මෙසේ කියන්නාහුය. එමීබල පුරුෂය සතුරුවූ මේ වදකයෝ පස්දෙනෙක් යම් තැනකදීම ඔහු දක්නමෝ නම් එහිදීම දීවියෙන් තොර කරන්නෙමු, යි තා පසුපස ලුහුවදනාහ. එමීබල පුරුෂය තා විසින් යමක් කට හැකි නම් එය කරවයි. මහණෙනි එකල්හි ඒ පුරිස් තෙමේ බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති ඒ සු සපුන්ට බියවූයේ සතුරුවූ වධකයන් පස්දෙනාට බිය වූයේ, යම් ඒ තැනක හෝ පලා යන්නේය.

ඒ මොහුට මෙසේ කියන්නාහුය. එමීබල පුරුෂය, ඇතුළත හැසිරෙන මේ සවැනි වධකයෙක්, යම් තැනකදීම ඔහු දක්ෂේ නම් එහිදීම හිස සිඳ හෙලන්නෙමි'යි ඔසවාගත් කඩුවක් ඇත්තේ තා පසුපස ලුහුවදනේය. එමීබල පුරුෂය, තොප විසින් යමක් කට හැකි නම් එය කරවයි.

මහණෙනි, එකල්හි ඒ පුරිස් තෙමේ බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති සතර සර්පයන්ට බියවූයේ සතුරුවූ පස් වධකයන්ට බියවූයේ ඇතුලත හැසිරෙන, ඔසවාගත් කඩු ඇති සවන වධකයාට බියවූයේ යම් ඒ තැනක හෝ පලා යන්නේය.

හෙතෙම නිස් ගමක් දක්නේය. යම් යම් ගෙයකට පිවිසෙන්නේ නම්, කිසිවක් නැති ගෙයකටම පිවිසෙන්නේය. නිස් ගෙයකටම පිවිසෙන්නේය. ශුන්‍ය ගෙයකටම පිවිසෙන්නේය. යම් යම් බඳුනක් (ආහාරපාන ඇතැයි) අල්ලන්නේ නම් කිසිවක් නැත්තක්ම අල්ලන්නේය. හිස්වූවක්ම අල්ලන්නේය. ශුන්‍යවූවක්ම අල්ලන්නේය. ඒ මොහුට මෙසේ කියන්නාහුය. එමීබල පුරුෂය ගම්පහරණ හොරු දැන් මේ ගම නසන්නාහ. තා විසින් යමක් කළහැකි නම් එය කරව යි.

මහණෙනි එකල් හි ඒ පුරිස් තෙමේ බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති, සතර සර්පයන්ට බිය වූයේ, සතුරු වූ පස් වධකයනට බිය වූයේ, ඇතුලත හැසිරෙන ඔසවාගත් කඩු ඇති සවන වධකයාට බියවූයේ ගම්පහරණ සොරුන්ට බියවූයේ යම් ඒ තැනක හෝ පලා යන්නේය.

හෙතෙමේ මහත් ජලාශයක් දක්නේය. මෙතෙර සැක සහිතය. බිය සහිතය. පරතෙර උවදුරු රහිතය. බිය රහිතය. එහි එතෙර මෙතෙර කරණ ඔරුවක් හෝ ඔබ මොබ යෑමට පාලමක් හෝ නැත.

මහණෙනි, එකල් හි ඒ පුරිස්නට මෙබඳු සිතක් පහල වන්නේය. මෙය මහාජලාශයකි. මෙතෙර සැක සහිතය. බිය සහිතය. පරතෙර උවදුරු රහිතය, බිය රහිතය. එහි එතෙර මෙතෙර කරණ ඔරුවක් හෝ ඔබ මොබ යෑමට පාලමක් හෝ නැත. මම තණ, දර, ඇතුකොල රැස්කොට පහුරක් බැඳ, ඒ පහුර හිසා ඇතින්ද, පයින්ද, වෑයම් කරමින් සුවසේ පරතෙරට යන්නෙම් නම් මැනව'යි. මහණෙනි, එකල්හි ඒ පුරිස් තෙමේ තණ, දර, ඇතු කොල, රැස්කොට පහුරක් බැඳ, ඒ පහුරහිසා ඇතින්ද, පයින්ද, වෑයම් කරමින් සුවසේ පරතෙරට යන්නේය. තරණය කළ පරතෙරට පැමිණි බමුණු තෙමේ (හිවන් නමැති) ගොඩබිම සිටී.

මහණෙනි, මා විසින් අරුත් ඇඟවීම පිණිස මේ උපමාව කරන ලදී. මේ මෙහි අර්ථයයි. මහණෙනි බලවත් තෙද ඇති දරුණු විෂ ඇති සතර ආශිර්විෂයෝ යනු, පඨව්ධාතුවටද, ආපෝධාතුවටද, තේජෝධාතුවටද, වායෝධාතුවටද, යන සතරමහා භූතයනට නමෙකි.

මහණෙනි 'සතුරු වූ පස්වටකයෝ' ය යනු උපාධානස්කන්ධ පසට එනම් රූපොපාදානස්කන්ධයට ද, වේදනොපාදානස්කන්ධයට ද, සංඥොපාදානස්කන්ධයට ද, සංස්කාරොපාදානස්කන්ධයට ද, විඤ්ඤානොපාදානස්කන්ධයට ද මේ නමකි. මහණෙනි ඇතුලත හැසිරෙන ඔසවාගත් කඩු ඇති සවන වටකයා යනු, නන්දිරාගයට මේ නමකි. මහණෙනි, 'හිස්ගම' ය යනු අධිනාත්මික ඡායාතයට මේ නමකි.

මහණෙනි, ව්‍යක්තවූ, නුවණැති පණ්ඨිත තෙමේ ඉඳින් ඇසිනුත් එය පිරික්සා නම්, කිසිවක් නැත්තක්වම වැටහේ. සිස්චුචක් වම වැටහේ, ශූන්‍ය චුචක්වම වැටහේ, මහණෙනි, ඉඳින් කනිනුත් එය මහණෙනි, ඉඳින් නැහැයෙනුත් එය, මහණෙනි, ඉඳින් දිවෙනුත් එය..... මහණෙනි, ඉඳින් කයෙනුත් එය මහණෙනි, ව්‍යක්තවූ නුවණැති පණ්ඨිත තෙම ඉඳින් සිතිනුත් එය පිරික්සා නම් කිසිත් නැත්තක්වම වැටහේ. සිස්චුචක්වම වැටහේ, ශූන්‍යචුචක්වම වැටහේ.

මහණෙනි, ගම්පහරන සොරය යනු, ඛානිර ඡායාතනතයනට නමකි. මහණෙනි, ඇස ඉටුඅනිටු රූහී ගැටේ, කණ ඉටුඅනිටු සඳෙහි ගැටේ, නැහැය ඉටුඅනිටු ගඳෙහි ගැටේ, දිව ඉටුඅනිටු රසෙහි ගැටේ, කය ඉටුඅනිටු පහස්හි ගැටේ, ජීව ඉටුඅනිටු පහස්හි ගැටෙයි.

මහණෙනි, මහාජලාශය යනු, කාමෝක්කයටද, හවෝක්කයටද, දිට්ඨොක්කයටද, අවිජ්ජෝක්කයටද, යන චතුරෝක්කයට මේ නමකි. මහණෙනි, සැකසහිත බියසහිත මෙතෙරය යනු, සක්කාය (ඉන්ද්‍රියමත පඤ්චස්කන්ධ)යට මේ නමකි. මහණෙනි, උච්චුරු රහිත බියර හිත පරතෙරය යනු,

එනම් සම්මාදිවිධියට ද, සම්මාසබ්බකප්පයටද, සම්මාවාචාවටද, සම්මාකම්මන්තයටද, සම්මාආපීචයටද, සම්මාවායාමයටයයි, සම්මාසත්තියටද, සම්මාසමාධියටද, මෙ නමෙකි. මහණෙනි, අතින්ද, පයින්ද, ව්‍යාධිකරන්නේය යනු විරයාරහම්භයට මේ නමෙකි. මහණෙනි, තරණයකළ පරතෙරට පැමිණි බමුණු තෙමේ ගොඩබිම සිටී යනු රහතුන් වහන්සේට මේ නමෙකි.

කුමිමොපම සූත්‍රය

මහණෙනි, පෙර වුවක් කියමි. ඉදිබුද්ධත් සවස් වේලෙහි ගංඉවුර අසබඩ ගොදුරු සෙවීමෙහි යෙදුනේ විය. මහණෙනි, සිවලෙක්ද සවස් වේලෙහි ගංඉවුර අසබඩ ගොදුරු සෙවීමේ යෙදුනේ වෙයි. මහණෙනි, ඉදිබුද්ධා ගොදුරු සෙවීමේ යෙදුනු සිවලා දුරදීම දුටුයේය. දැක හිස පස්වැනිකොට ඇති අවයව සිය කබලෙහි බහා ගෙන නිරුත්සුකව, නිහඬව හිඳී. මහණෙනි, සිවලාද, ඉදිබුද්ධා දුරදීම දුටුයේය. දැක ඉදිබුද්ධා වෙත එළඹියේය. එළඹ "යම්කලෙක මේ ඉදිබුද්ධා හිස පස්වැනිකොට ඇති අවයවයන් ගෙන් එක්තරා හෝ අවයවයක් පිටතට නිකුත් කරන්නේනම්, එහිම එය බැහැරගෙන කඩා කන්නෙමි" යි ඉදිබුද්ධාට ළංව සිටියේය. මහණෙනි, යම් කලෙක ඉදිබුද්ධා හිස පස්වැනිකොට ඇති අවයවයන්ගෙන් එක්තරා හෝ අවයවයක් පිටතට නිකුත් නොකළේද, එකල්හි සිවලා ඉඩක් නොලබනුයේ ඉදිබුද්ධාගෙන් ඉවත්ව ගියේය.

මහණෙනි, එසෙයින්ම තොප වෙතද පව්ටු මරු තෙමේ, "මම මොවුන්ගේ ඇසින් හෝ ඉඩක් ලබන්නේ නම්, කණින් හෝ ඉඩක් ලබන්නේ නම්, නැහැරයෙන් හෝ ඉඩක් ලබන්නේ නම්, දිවෙත් හෝ ඉඩක් ලබන්නේ නම්, කයින් හෝ ඉඩක් ලබන්නේ නම්, සිතින් හෝ ඉඩක් ලබන්නේ නම්, මැනවයි නිතර එළඹ සිටියේ වෙයි. මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා ඉඳුරන් හි වැසු

දොර ඇතිව වසවු. ඇසින් රූ දැක නිමිති විසින් ගන්නෝ නොවවු. නිර්ව්‍යාජලෙසින් ගන්නෝ නොවවු. යමක් හේතුකොට ගෙන වක්ඛුන්ද්‍රිය සංවෘත නොකොට වෙසෙන මොහු තණ්හාව, ලතාවීම, දෝමනස්ස යන ලාමක අකුසල් දහම් හු අනුබඳනාහු නම්, එහි සංවරය පිණිස පිළිපදවී. වක්ඛුන්ද්‍රිය රකිවී. වක්ඛුන්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙවී.

කහින් ගබ්ද අසා නැතැයිත් ගඳ ගෙන දිවින් රස විඳ..... කයින් පහස් ලබමින් සිතින් දහම් දැන, නිමිති විසින් ගන්නෝ නොවවු. නිර්ව්‍යාජ ලෙසින් ගන්නෝ නොවවු. යමක් හේතුකොට ගෙන මහින්ද්‍රිය සංවෘත නොකොට වසන මොහු, තණ්හාව, ලතාවීම යන ලාමක අකුසල් දහම් හු අනුබඳනාහු නම්, එහි සංවරය පිණිස පිළිපදවු මහින්ද්‍රියය රකිවී. මහින්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙවු. මහණෙහි, යම් කලෙක තෙපි ඉඳුරන්හි වැසුදොර ඇතිව වසන්නහු නම්, එකල්හි පව්ටුමරු තෙමේ ඉඩක් නොලබනුයේ, කලකිරී ඉදිබුවා කෙරෙත් සිවලාමෙන්, තොප කෙරෙනුද ඉවත්ව යන්නේය.

සිය කබලෙහි අවයව බහා ගන්නා ඉදිබුවා මෙන්, මහණ සිතුවිලි බහා තබන්නේ (තාණ්ණා දාණ්ටින් විසින්) නොඇසුරුකරන ලද්දේ, මෙරමා නොපෙළනුයේ, පිරිනිව්දේ කිසිවකුට උපවාද නොකරන්නේ යයි.

සසර තරණය

සත්ත්වයින් උපදිති සත්ත්වයින් මියයති. උපතත් - මරණයත් අතර පවතිනුයේ "ජීවිතය ලෙසින් සම්මතයකි. එවන් සම්මතයක්, කවරදාක, කොහේදී ආරම්භයේදැයි කිවහැකි අයෙකු නැත. උපදිති, මැරෙති, හටයන් තනති, හටයෙහි ගැලෙති. සසර ගමනක යෙදෙති. සංසාරයම එකතැන කරකැවෙන චක්‍රයක් බඳුවිය. එහි අගක් මුලක් දැනගන්නට නොවිය. අග මුල නොදත් සත්ත්වයින් සංසාර දුකම අත්වින්නේය. වන්මානසේද අත්විදිති.

හටය යනු උපතින් ඇරඹී මරණයෙන් කෙළවර වීමත්, යලි ඉපදීමත් සමග ඇතිවී මරණයත් සමග නැතිවන්නක් නොවේ. එවන් සම්මුතීන් සැබෑවක් නොවේ. මුලාවය.

තථාගත සම්මා සම්බුදු පියාණන් වහන්සේ සත්ත්වයා ගැලීසිටින මේ මෝහාන්ධකාරයෙන් ගලවා ගැනීම පිණිස ඉදිරිපත්වූ සේක. උන්වහන්සේ සසර නම්වූ අවිද්‍යා කාරක ස්වභාවයන් කවරේදැයි ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ සේක. සසරෙහි ගැලී දුක් විඳින සත්ත්වයින් ඉන් ගලවාගත හැකිබව ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ සේක. වෙනස්වන ස්වභාවයෙන් යුතු ධර්මතාවයන් පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්‍ෂකළ උන්වහන්සේ - ලෝක සත්ත්වයා සසර දුකින් ගලවාලීම පිණිස චතුරායඪී සත්‍ය ලෙසින් ගලපා එම සත්‍යවූ දහම දේශණාකොට වදාළහ.

උන්වහන්සේ - උපතත් - මරණයත් අතර ජීවිතයක් පිළිබඳ සම්මුතියක් කථානොකරන බව ත්‍රිපිටකයෙහි එන විවිධ සූත්‍රයන් විමර්ශනාත්මකව කියැවීමේදී පැහැදිලිවෙයි.

උන්වහන්සේ කථාකරණයේ ක්ෂණික මරණයක් පිළිබඳවය. චිත්තස්චතාවයන් පිළිබඳවය. මහස සකස්වී ඇති ආකාරයන් (මහසිකාරයන්) පිළිබඳවය. හිටගෙන සිටි තැනැත්තේ වාඛිවීමට සිතයි. ඒ සිතක සැකසීමයි. ඒ අනුව හේ වාඛිවීමට ක්‍රියාත්මක වෙයි. දැන් හිටගෙන සිටීමත් - වාඛිවීමත් යන ක්‍රියාවලියන් අතර ඇතිවී තිබෙනුයේ හවයකි. වාඛිවීමත් සමගම හිටගෙන සිටි ස්චතාවයන් සිතත් නිරුද්ධය. වාඛිවීමත් සිටගෙන සිටීමත් අතර හවය (ක්‍රියාවලිය) නිරුද්ධය. වාඛිවී සිටීමක් ඇතිලෙසින් වැටහෙයි. එයද නිත්‍ය නොවන වෙනස් වියහැක්කක්, වෙනස්වන්නක් බව ප්‍රඥාවන්තයා ප්‍රත්‍යක්ෂකරගනී. මෙ ධර්මතාවයන් අවබෝධ කරගත යුත්තේ ඒ තැනැත්තාමය. අන් අයෙකුහට ඒබව කියාදීමට හෝ අවබෝධකරවීමේ, ප්‍රත්‍යක්ෂකරවීමේ හැකියාවක් නැත. තමන්ම - තමන් විසින්ම ප්‍රත්‍යක්ෂකරගත යුත්තේය.

මෙවන් ගැඹුරු වැටහීමක් ඇතිකරගැනීම පහසුනොවේ. ඒ සඳහා මැනවින් පුහුණුකළ මහසිකාරයක් තිබිය යුතුය. ප්‍රාර්ථනා කිරීමෙන් පමණක් එවන් මහසිකාර ඇතිකළ නොහැකිය. ඒ සඳහා ප්‍රායෝගික පුහුණුවක් ලැබිය යුතුය. එවන් පුහුණුවීම් ලැබිය හැකි උපදේශයන් අපමණවත් බුද්ධ දේශණයන් තුළින් ලැබීමේ හැකියාවන් අද දවසේ වුවද පවතින්නේය. වරද නම් එවන් උපදේශයන් දැනගැනීමට හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකිවන තරමින් වත්මන් මිනිසුන් ශීලය වරදවාගෙන තිබීමය.

ප්‍රාර්ථනාව සසර ගමනට පිටුවහලක් විය හැකිය. එහෙත් ඒ තුළින් නිවන ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ නොහැක්කේමය.

“නිවන” යාහැකි තැනක් නොවේ. නිවන පවතිනුයේ බාහිර ආයතනයන් හි නොවේ. තමන් තුළමය. නිවන පුත්‍රත්‍ය කරගත යුත්තකි. ඒ සඳහා කළයුත්තේ අභ්‍යන්තරයෙහි ගැලෙමින්, වැදවැටෙමින්, පුර්වනාකරමින් සියලුම තමන් වෙත නිරායානයෙන් පහළ වනු ඇතැයි මුලාවට පත්වීම නොව, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ආයථිසත්‍යය අවබෝධ කර ගැනීමට යායුතු මඟ ලෙසින් පෙන්වා දුන් මඟට පිවිසීමය. ආයථිසත්‍යධර්ම මාර්ගය වටහා ගැනීමය. පුත්‍රත්‍ය කර ගැනීමය. “නිවන පුත්‍රත්‍යවනුයේ වච්චය, වතැනම හච නිරෝධයයි.

සම්බෝධිය පුත්‍රත්‍ය කළ තථාගතයන් වහන්සේ වතැන්සිට වසර හතලිස් පහක කාලයක් ධර්මය දේශනාකොට වදාරා ඇත්තේය. එවන් දිගුකලක් තුළ අනන්තවූ, අපමණවූ පිරිස් තථාගතයන් වහන්සේ වෙතින් ධර්ම ඥාණය ලබා ඇත. ඒ හැමදෙනාහටම වූයේ එකම සම්මත ගැටළුවක් නොවන බැවින් ඒ ඒ අවස්ථාවන්ට අනුව, ඒ ඒ පුද්ගලයාහට උපමා උපමේයයන් ගෙන් යුතුව ධර්මය පැහැදිලි කර දී ඇති ආකාරය - සූත්‍ර දේශනාවන් අනුව වටහාගත හැකිය. මෙවන් සූත්‍ර දේශනාවන්ට සවන්දුන් ඒ ඒ පිංවතුන් ධර්මාවබෝධය ලබා මඟවලයෙන් යුතුව පැවිදිවීමට පත්ව, සසර ගමන නිම කර ඇති බව පැහැදිලිය. මෙසේ සසර ගමන නිම කරන්නට මඟ සලසාගෙන ඇත්තේ පැවිදිවීමෙන් පසුව නොව, හිඟියෙකු ලෙසින් සිටියදීම බව වටහාගත හැකි ය.

සසර දුකින් මිදීමට වත්මන් අප විසින් මේ සියළු දේශනා අන්තර්ගත සූත්‍ර දේශනාවන් පාඩම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නැත. මෙවන් සූත්‍ර අතුරින් එකම සූත්‍රයක් හෝ නිවැරදිව අවබෝධ කරගත හැකි නම් සසරින් ගැලවීමේ මඟ වතැනමය.

ගිහිගෙය සකස් කිරීම බහුලය. එහෙයින්, එවන් තැනක සිට සකස්කිරීම් වලින් බැහැර වීමට, නැවතීමට අපහසුය. එහිසාම, ධර්මාවබෝධයලත් සියළු පිංවතුන්හට, නිස්සරණාධිනභයෙන් ආරණ්‍යයගතවී, හෝ රක්මුල්ලී නවතිමින් සුභනාගාරයක තනිව, විවේකිව විදුසුන් වඩා, සසර ගමන නිමකරනට වියඪීවඩන ලෙස තථාගතයන් වහන්සේගේ උපදේශය වී ඇත්තේය.

බුදුදහමට අනුව දිවපෙවත සකස්කර ගැනීම "ශ්‍රාධාව" ඇතිකර ගත් තැනැත්තා බෞද්ධයාය.

බෞද්ධයා තුළ ඇදහිලි නැත. ප්‍රාර්ථනාවන් නැත. නොදන්නා, නොදුටු දෙවියකු හෝ බ්‍රහ්මයෙකුගෙන් පිලිසරණ පැතීම හෝ එවන් විශ්වාසයන් නැත.

බෞද්ධයායනු පරමාර්ථසත්‍ය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබන්නාය. ධර්මතාවයන් පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්ෂඥාණය ඇතිකරගනු ලබන්නාය. එවන් පරමාර්ථසත්‍ය ධර්මතාවයන් අනුව ජීවිතය සකස්කරගනු ලබන්නාය. ඔවුහු, ස්වභාවයෙහි, ස්වභාවයන් හඳුනාගත්තෝය. එහෙයින්ම මූලවෙහි නොවැටෙන්නෝය.

බුද්ධ ශාසනයට අයත්වන සිව්වනක් පිරිසකි. ඒ, හික්ෂු, හික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකාවන්ය.

මොවුනතුරින් කවරෙකු හට හෝ වේවා නිවැරදිව ධර්මාවබෝධය ලැබීමෙන් මඟඑල ලැබීමේ හැකියාවක් නොවන්නේ නොවේ. අවශ්‍යවන්නේ තථාගතයන් වහන්සේගේ දේශණයන් මැනවින් අවබෝධකොට ඒ අනුව වියඪී වැඩීමය. සැකයෙන් තොරව, ශ්‍රාධාලීලව, තමන් තුළින් තමන් පිළිබඳව

වටහා ගැනීමය. සත්‍ය දැකීමය. එසේ වූයේ මඟවල ලැබීමට ශ්‍රමණ භාවයට පත්විය යුතු බවක් තථාගතයන් වහන්සේගේ දේශණයන් හි දැක්වෙන්නේ නැත.

බුදුන් දවස බොහෝ දෙනෙකු හිඤ්ඤ භාවයට පත්වී ඇත්තේ, උත්වහන්සේගෙන් ධර්මය අසා, මඟවලයනට එළැඹීමෙන් පසුව විනා හිඤ්ඤත්වයට පත්වීමෙන් පසුව පමණක්ම නොවේ. සසුන්ගතවී දිගුකල් වීයඪී උපදවා, මඟවල ලැබූ උත්තමයින්ද නැතුවා නොවේ. මේ කවර ආකාරයෙන් වුවද ශ්‍රීධා සම්පන්නවූ බෞද්ධයනට මඟවල ලැබීමේ නොහැකියාවක් පවතිනබවක් සූත්‍රයන්හි පිටකයෙහි දක්නට නැත්තේය.

එහෙයින්, හිඤ්ඤ, හිඤ්ඤා, උපාසක, උපාසිකාවන් අතුරින් කවරෙකු හෝ වේවා, බුදුදහම නිවැරදිව අවබෝධ කරන්නේනම්, අද දවසේ වුවද සසර ගමනෙන් මිදී - නිරෝධය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීමට නොහැකිවා නොවේ. අවශ්‍යය වන්නේ ඒ සඳහා කැපවීමය.

කවර ආකාරයේ, කවර තරාතිරමක සත්වයෙකු හෝ වේවා "පීචත්චන" බවට සම්මුතියෙන් හඳුනාගන්නේ කෙසේද?

ආශ්වාසය - ප්‍රශ්වාසය ඇති බැවිනි

කවර ආකාරයේ කවර තරාතිරමක සත්වයෙකු හෝ වේවා, මියගිය බවට සම්මුතියෙන් හඳුනාගන්නේ කෙසේද?

ආශ්වාසය - ප්‍රශ්වාසය නතර වී ඇති බැවිනි

එසේ නම් සම්මුතියට අනුව පීචත්චන්නා ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස කරයි.

මියගිය තැනැත්තේ ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස හොකරයි.
දැන් ඔබ, ඔබගේ ආශ්වාසය, ප්‍රශ්වාසය කෙරෙහි සිහිය
ඇතිකර ගන්න.

ආශ්වාසය ඇතිවෙනවා, ආශ්වාසය නැතිවෙනවා.

ප්‍රශ්වාසය ඇතිවෙනවා, ප්‍රශ්වාසය නැතිවෙනවා.

ඉන් බැහැරව වෙනත් කවර හෝ සකස්කිරීමක් එම
මනසිකාරයන් (සිතුවීම්) තුළ නැතිබව ඔබට වැටහේවි.

ආශ්වාසයක් - ප්‍රශ්වාසයක් තුළ ජීවිතය පවතී. ජීවිතය
ගවතී. ඉන් බැහැර කිසිවක් එතැන නැත.

ආශ්වාසය - වචනයකි. වචනයෙන් සකස්කරගන්නා
ලද්දකි. වචි සංස්කාරයකි

ආශ්වාසය නම්වූ වචනය කෙරෙන් බිහිවන කාය
ස්වභාවයකි. ආශ්වාසය නමින් කිසිවක් ඇත්තේය යන ආත්ම
ස්වභාවයයි. නාමිකරූප ස්වභාවයයි. නාමරූපයයි.

ඒ පිළිබඳව පහළවන සිතුවිල්ලයි. (මනසිකාරයයි) එවන්
සිතුවීම් කෙරෙහි අනුගතවීම මූලාවයි.
(අයෝගිසෝමනසිකාරයයි.)

ප්‍රශ්වාසය නම්වූ වචනය කෙරෙන් බිහිවන කාය
ස්වභාවයකි. ප්‍රශ්වාසය නමින් කිසිවක් ඇත්තේය යන ආත්ම
ස්වභාවයයි. නාමිකරූප ස්වභාවයයි. නාමරූපයයි.

ඒ පිළිබඳව පහළවන සිතුවිල්ලයි. (මනසිකාරයයි)

අනන්ත අප්‍රමාණ කාලයක සිට, සසර සැරසරමින් සකස්කරගත් මනසෙහි ආකාරයන් කෙරෙන්, අනේකාකාරවූ භෞතිකක සම්පත්කෙරෙන් සත්ඵලයා පත්වඥාත්‍රි මුලාව නොවන්නට, සැබෑලෙසින්ම ගතහැකි කිසිවක් නොවන්නේය. ආශ්වාසය, ප්‍රශ්වාසයයන් ධර්මතාවයන්ය එහි ආශ්වාස හෝ ප්‍රශ්වාස කරන්නෙකු නොමැතිබව, ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් පිළිබඳව සිතියෙන් යුතුව, (විදුර්ගණා) විමසන විටදී අවබෝධවෙයි. එවිට කිසිවෙකු විසින් ආශ්වාස කරනවා ප්‍රශ්වාස කරනවා යනුවෙන් පවතින මුලාව දුරුවෙයි.

කවරෙකු විසින් හෝ තමන්ගේ අවැසිතාවයන් අනුව ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස කරනුයේනම් මේ වනවිට හෙතෙම මියයා යුතුය. ඒ කවර හෙයින්ද යත් ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස කිරීමට අමතකවීම නිසාය.

ආනාපාන සතිය වැඩියයුත්තේ මෙම ධර්මතාවයන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීම පිණිසය.

සසරෙහි වැටුන සත්ඵලයින් නිරන්තර දිවීමක යෙදෙති.

ඔවුහු ඇසට රූප සොයමින් දුවති.

කනට ශබ්ද සොයමින් දුවති.

නාසයට ශඳ සොයමින් දුවති.

දිවට රස සොයමින් දුවති.

දිරාපත්වී වැනසී යන් කයට සුවපහසුව ස්පර්ශය සොයමින් දුවති.

කොතරම් සෙවුයේවුවද, කොපමණ ලැබුයේවුවද, තාප්තියට පත්වූයේ නොවන්නේය. තව තවත් සොයමින් දුවන්නේය. මුලාවකගැලි සිටිනබවක් ඔවුන්හට නොවැටහෙන්නේය. එහෙයින් භවයෙන්-භවය, නොනැවතුන සසර ගමනක් පවත්වන්නේය.

තථාගතයන් වහන්සේ විසින් වදාළ දහම අනුව පිළිපදින්නා මෙම මුලාව වටහා ගන්නේය. ඉන් බැහැරවීමට වියඪී වඩන්නේය. අවබෝධ කරන්නේය. සසර ගමන නිමකරන්නේය.

ආශ්වාස - පුශ්වාස නාමරූප කෙරෙන් පීචිතය පවත්වයි. මේවා වචිසංස්කාරයෝය. වචනයෙන් සකස්කරගන්නා ලද්දේය.

ආශ්වාස - පුශ්වාස නාමරූප කෙරෙන් පීචිතය නවත්වයි. මේවාද වචිසංස්කාරයෝය.

ආශ්වාස - පුශ්වාස කෙරෙහි සිතියෙන් යුතුව මෙහෙති කරන විට, ආශ්වාස - පුශ්වාස කායික ස්වභාවය හැරුණුකොට, අන්තවර හෝ සංස්කාරයක් එතැන නොවන්නේය.

එතැනම ඇතිවෙයි.... එතැනම නැතිවෙයි.

ඇතිවීමත් නැතිවෙයි. නැතිවීමත් නැතිවෙයි.... සුන්යයි.

මෙලෙසින් වැටහෙන්නේ සක්කායදිට්ඨිය දුරුවෙයි. සම්මාදිට්ඨිය පහළවෙයි. සම්මාසංකල්පනාවන් බිහිවෙයි. ආයඪීඅණ්ඩාංගික මාගීයට පිවිසෙයි.

ඔබගේ අවධානය මෙම සංවාදය වෙත යොමුකරන්න.

ආයඪීවෙහි. කායසංස්කාර කවරේද? වාක්සංස්කාර කවරේද, චිත්තසංස්කාර කවරේද?

ඇවැත් ව්‍යාධියෙහි ආග්‍රවාස - ප්‍රග්‍රවාස කායසංස්කාරයයි.

විතක් විචාර විත්තසංස්කාරයයි.

සංඥා, වේදනා, වාක්සංස්කාරයයි.

ආයතීවෙති. සංඥාවේදයිත නිරෝධසම්චතට සමවදනා මහණහට ඩිනම් ධර්මයක් පළමුව නිරුද්ධවෙත්ද,

ඇවැත් ව්‍යාධියෙහි, සංඥාවේදයිතනිරෝධයට සමවදනා මහණහට පළමුව වාක්සංස්කාර නිරුද්ධ වෙයි. ඉන් පසුව කායසංස්කාර නිරුද්ධවෙයි. ඉන් පසු විත්තසංස්කාර නිරුද්ධවෙයි.

(බුදු වෙදුරු සුත්තයෙහි)

මෝඝරාජය, ලෝකය සුන්‍යලෙසින් බලව - මේ තථාගත දේශණයයි.

ශ්‍රීධා, විශ්චී, සති, සමාධි ප්‍රඥා ඇති පිංචතුන් හට - ඒ අමානිවන් සුව බොහෝ දුර නොවේ.

"නිවන්" තමන් තුළමය. එය අනුමානඥාණයෙන් නොව, ප්‍රත්‍යක්ෂඥාණයෙන්ම වටහාගත යුත්තේය.

අඵසුන්‍ය වචනයන් හි බැඳෙන්නා තුළ නාමරූප කාය ස්වභාවයන් බිහිවෙයි. ඒවා කෙරෙහි විතක් විචාරයන් ඇතිකරමින් විත්තස්වභාවයන් පවතියි.

හරසුං - වචනයෙහි (වචිසංස්කාරයෙහි) හරසුං බව ප්‍රත්‍යක්ෂවීමෙන් මුලාව (අවිද්‍යාව) දුරුවෙයි. අවිද්‍යාව දුරුවීම සසර ඕසය තරණයකළේ වෙයි.

ප්‍රබ්වේ නිවාස

වසර බොහෝ ගණනකට පසුව, සිරිදාස තමන් පෙර කලෙක ජීවත් වූ ගමට පැමිණියේය. ගම වෙනස් වී ඇත. ඇතැම් තැන්, පෙර පැවති අයුරකින්ද දැකිය හැකි විය.

තමන් දන්නා හඳුනන අයෙකු හමුවීමේ අපේක්ෂාව ඔහුතුල විය. ඔහුගේ විඥානයට අනුව, ඔහු සිටි නිවස එතැන තැන. එතැන දැන් වෙනත් ගොඩනැගිල්ලකි. මඳක්වේලා ඔබ මොබ ගමන් කළ "සිරිදාස" මැදවියේ අයෙකුව දුටුවේය.

මේක "මහසෙන්පුරය" නේදැ'යි සිරිදාස එම තැනැත්තාගෙන් ඇසුවේය.

ඔහු සිරිදාස දෙස විමසුම් සහිතව බැලුවේය. මඳ සිහහවක් පෑවේය. එම සිහහව තුළ නාසනයක් - උපහාසයක් - වෙනත් කිසිවක් වූයේ දැයි සිරිදාසට වටහාගත නොහැකි විය.

එහෙත් එම තැනැත්තා කථා කළේය. කාලයකට ඉස්සරහම් මේක මහසෙන්පුරය තමයි. ඒත් දැන් මේක අසිරිමත් පෙදෙස..... මහසෙන්පුරය කිව්වාට දැන් කවුරුවත් දන්නේ නැහැ.

හැබැව වෙන්න ඇති..... මමත් ඉස්සර හිටියේ මෙහෙ. ඒකයි මේ පැත්ත බලන්න ආවේ... හඳුනනඅය කවුරුහරි ඉන්නවනම් දැකලයන්න හිතාගෙනයි ආපහු ආවේ, කියමින් සිරිදාස අමුත්තා දෙස හෙලුවේ බයාදු බැල්මකි.

මහත්තයා කවුද? විමසෙමි ...

මම සිරිදාස .. මම.. මෙහේ හිටපු මහජන මන්ත්‍රී කෙනෙක්... එදා මෙහේ හිටපු හැම කෙනෙක්ම මාව දන්නවා... සිරිදාස පැවසීය

වෙන්හැරුණි මහත්තයෝ... පරණආය කවුරුවත් දැන් මෙහේ නැහැ.... හුඟදෙනෙක් මැරල... සමහරු මෙහෙත් ගිහිල්ලා... කොහේ ගිහිල්ලද දන්නේ නැහැ.... මහත්තය පරණ ආයයි කිව්වට කොයි කාලේ ආයද කියන්න මම දන්නේ නැහැ. සමහරවිට මටත් ඉස්සර හිටියආය වෙන්හැරුණි. මොකද දැන් ඉන්න තරුණආය අතරේ මමත් පරණ ආයෙක්. වයසට ගිය මිනිහෙක්. තවත් වයසට යන ආයෙක්.... කොහොම වුනත් යන මමත්..... මහත්තයව හඳුනන්නේ නැහැ.... මෙයට පෙර දැකලත් නැහැ.

ඔව්... ඔව්... මමත් ඔහේගැන දන්නෙ නැහැ මෙයට පෙර හමුවූ බවට මතකයක් හෝ නැහැ... හැම දෙයම වෙනස් වෙලා...

හැබැව සිරිදාස මහත්තයෝ, මහත්තයා අතීතයේ... අතීතයත් අරගෙන ඇවිදිනවා. අතීතය ඉවරවෙලා, මම වර්තමානයේ, ඒ නිසා අතීතයක් මට නැහැ. මම සිරිදාස කියන අතීතය... වර්තමානයේ සමන්තව හඳුනන්නෙ නැහැ.ඒ වුනත් මහත්තයා නොදන්නා, නොහඳුනන, වර්තමානයක ඉඳගෙන අතීතය හොයනවා. ඒවා මැරලා - කැඩලා - බිඳිලා විනාශවෙලා ගිහිල්ලා. සිරිදාස මහත්තයට කවදාවත් ඒ අතීතය මෙතැනින් ගොඩගන්න බැහැ....

සමන්ත කියන වර්තමාන මමත් .. අතීතයක් වෙලා, අතීතයක් වෙමින් යනවා.. අනාගතය, දවසක වර්තමානය වේවි. එදාට ඒ අයටත් අතීතයක් තියේවි. අනාගතයක්

ඇතිලෙසින් පෙනේවි... ඕකතමයි ස්වභාවය. මහත්තයෝ ඕකතමයි ධර්මතාවය.

සිරිදාස තුස්තිමිභූත විය. වර්තමානය නම් වූ සංකල්පනා ස්වභාවයතුල, තමන් වයට අයත්නොවන බව සිරිදාසට වැටහුණි. බාහිර වර්තමානයේ කිසිවෙකු සිරිදාසව හඳුනන්නේ නැත... එසේ වූ කල අනාගතයක් කෙරෙහි කෙසේනම් අපේක්ෂාවක් ඇතිකරගන්නද.... තමන්තුළින් ඇතිකරගත් සිතුවිලි ලෝකයක, අතිතයේ පැවතියාසේ හැඟෙන ආකාරයක් කරගසා ගෙන, නොහඳුනන වර්තමානයක තමන් අතරමංවී සිටින බවක් සිරිදාසට වැටහුණි.

පෙර සිටියේවුවද - වර්තමානයේ සිටින්නේ වුවද, අනාගතය අපේක්ෂා කරන්නේ වුවද, ඒ තමා තුලම පවතින අහ්‍යන්තර ස්වරූපීය සංකල්පනාවන් මිස අන් කිසිවක් නොවන බව සිරිදාසට ප්‍රත්‍යක්ෂවූයේය.

අතීතවේවා, වර්තමානවේවා - අනාගතවේවා - සංකල්පමය රූපයනට තමන් අයත් නොවන බවත්, ඒවා මායාවන් බවත් සිරිදාසට වැටහුණි.

වෙනස්වීමේ ධර්මස්වභාවයන් තුල, තමන් වල්මත්වී ඇති බවක් සිරිදාසට අවබෝධවිය.

තවත් යායුතු තැනක් නැත. සෙවිය යුත්තක් නැත. සෙවිය යුත්තක් නැත.

අතීත සිරිදාස ඇතිකරගත්, වර්තමානයේ

පිවත්වෙමින්, නොදන්නා අනාගතයකදී මියගියේය.

එහෙත් ඒ බැව් දන්නා කිසිවෙකු හෝ නොවන්නේය.

ආයතී සත්‍ය හා නිරෝධය.

සසර යනු අවිද්‍යාවයි. සසරෙහි වැටුන සත්ත්වයා අවිද්‍යාව තුළම වල්මත් වෙයි. අවිද්‍යාව තුළ සිටිමින්, එය තුළින් දැක ගත හැකි විද්‍යාවක් නැත. අවිද්‍යාව තුළ විද්‍යාව සෙවීම නිශ්චල ක්‍රියාවකි. සොයන්න තව තවත් අවිද්‍යාත්මක කරුණු කාරණා දැකීමත් ඒවා තුළ අතරමංවෙයි.

සසරෙහි වැටුන සත්ත්වයා අවිද්‍යාවම දුක බැව් තමා තුළින්ම ප්‍රත්‍යක්ෂකර ගත යුතුය. එවිට වැටහෙනුයේ "දුකය" තමන් තුළ පහළවන සිතුවිල්ලම තමන් ඉදිරියෙහි පෙනෙන ලෝකය වන බවත් වැටහෙන්නේය.

ඒ පිළිබඳව වඩාත් පැහැදිලි විමට හමී, තමන් තුළ පහලවන චේතනාවන් පිළිබඳව ප්‍රත්‍යක්ෂ ශුද්ධයෙන් දැකිය යුතුය. එවිට දුක පහල වීමේ හේතුව ප්‍රත්‍යක්ෂ වන්නේය.

දුක ඇතිවීමේ හේතුව තමන් තුළ පහළවන්නාවූ "සිතුවිලි" හෙවත් "චේතනා" බැව් ප්‍රත්‍යක්ෂවනවිට, එවන් චේතනා කෙරෙන් ගැලවී යා හැකි බව වැටහෙන්නේ ය.

චේතනාව - අභිත්‍ය බව, දුක්ඛ බව, අනාත්ම බව වැටහෙන්නේය. එසේ වැටහීම ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කිරීමේ දී "චේතනාව" මායාවක් බව වැටහෙන්නේය. කවර චේතනාවක හෝ ගතහැකි කිසිවක් නොමැති බව ප්‍රත්‍යක්ෂ වන්නේ ය. ශුන්‍ය බව වැටහෙන්නේ ය.

"සිතුවිලි" - චේතනා උපදින්නේය.

"චේතනා" - මිය යන්නේය.

ඉපදෙනුයේ චේතනාවන්ය. මිය යනුයේ චේතනාවන්ය. චේතනාවන් කාරණයක් පාසා නිරන්තරයෙන් වෙනස්වන්නේය. මේවායේ සැබෑස්වභාවය, ප්‍රඥාවෙන් වටහාගනුයේ චේතනා කෙරෙහි නො ඇඳෙන්නේය. නොගැඳෙන්නේය.

නිසරු චේතනා කෙරෙන් බැහැරවීමේ විශිෂ්ඨ ඇතිවන්නේ ය. සිතිය බලවත් වන්නේය. පහළවන චේතනාවන් රැඳීගත නොහැකිව බැහැර වී, විනාශවනු දකින්නේය.

එකිනෙකා තුළ පහලවන චේතනා, එකිනෙකා අතර හුවමාරුවන චේතනාවන් මත ලෝකය නම් අවිද්‍යාව පවතින බව වටහාගන්නා ප්‍රඥාවන්ත තෙමේ තමන් තුළ පහළ වන්නාවූ චේතනා කෙරෙහි නොවෙලෙමින්, නොගැටෙමින්, නොඇඳෙමින්, නොපවත්වමින්, අනිනන්දනය නොකරමින් සුන්‍ය වන්නට හරින්නේය. සුන්‍ය වී යන චේතනා කෙරෙන් සුන්‍යතාව ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේය.

බලවත් වූ සිතියෙන් - චේතනාවන්ගේ සුන්‍යවීමත් හේතුවෙන්, "සමාධිය" මතු වන්නේය. "නිරෝධය" ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වන්නේය. ධර්මාධෝධය ලැබූයේ දුකින් මිදීම පිණිස කළ යුතු තවත් කිසිවක් නොවන බව වටහා ගත්තේය. වැටහීම ඇතිවූයේ නවතින්නේය. නවතිනුයේ දුකින් මිදුනේ විය.

දුෂ්කරතාව (මොනොතක් සිතන්න)

සියළු දෙයෙහි හිස් බව , යමෙකු හඳුනාගත් කළ
හේ කිසිදු ලෝකික ධර්මතාවයකින් මුලා නොවන්නේය.
මක් නිසාද යත් ඒවා මත ඔහු ජීවත් නොවන බැවිනි.
යමක් ලද කල්හි ඉන් උද්දාමයට පත් නොවන ඔහු,
නොලද කල්හි කනස්සල්ලටද පත් නොවන්නේය.
කීර්තිය ඔහු තුළ ආඩම්බරය ඇති නොකරවයි.
අපකීර්තිය තුල ඔහු පීඩාවට ද පත් නොවෙයි,
දෝස් ඇසීමෙන් ඔහුව නොකැළඹෙන්නා සේම,
ප්‍රශංසාවෙන් ද දිනාගත නොහැකි වේ.
සතුට කෙරෙහි ආකර්ශණය වීමක්ද,
වේදනාවෙන් පලායාමක්ද ඔහු තුළ නොවේ.
මෙසේ සියල්ලෙහි හිස් බව පසක් කල තැනැත්තාට,
ඇළුම් කරන දෑ හා නොකරන දෑ යයි දෙකක් නොමැත.
මන්ද ?
ඒ සියල්ල තුල හිස් බවක් ඔහු දක්නා බැවිනි.

මිල කර නැත.